

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 2

Veebruar 1933 a.

IX aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas . . . 100 senti
6 kuu peale . 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. kr. 20.—
1/2 " " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees—50% kallim

B. Murillo.

Noor kerjus.

Sotsiaalkindlustus majanduslise kriisi ajal.

Haigekassa tegelaste nõupidamisel 1. oktoobril 1932. a. töökaitse ja sotsiaalkindlustuse direktori J. Sonin'i poolt peetud referaadi kokkuvõte.

1931. aastal oli praegugi veel valitsev majanduskriis muutunud õige tunduvas. Sel põhjusel ei saa meie ka enam rääkida 1931. aasta sotsiaalse kindlustuse puhul tema arengust, vaid ennemalt võime rääkida tema tagasimine-kust.

Sotsiaalse kindlustuse ülesanne on kindlustada töölisi igasuguste riisikote puhuks. Selle ülesande eeskujulik täitmine on pidanud võitma ära palju raskusi majanduse õitseaegadel. Arusaadav, et asi on palju halvemaks muutunud kriisiaastatel. Kuna kriisi tõttu on paljud töölised vabanenud töölt, töölejäanud aga on sunnitud töötama väiksema palgaga, siis on arusaadav, mispärast mitmed sotsiaalkindlustuse süsteemid on sattunud raskustesse. Surmahoopi ei ole 1931. aastal sotsiaalkindlustus saanud küll ühelgi maal, kuid tunduvald ümberkorraldusi on tulnud ette võtta.

Et sotsiaalkindlustusest 1931. aastal pilti saada, tuleks meil vaadelda, mis sellel alal on ette võetud kusagil maal. Algame sotsiaalkindlustuse sünnimaaga, s. o. Saksamaaga.

Saksamaad on ülemaailmik kriis puudutanud vist kõvemini kui ühtegi teist maad. Sellepärast on ka arusaadav, miks just Saksa sotsiaalkindlustuse asutised eriti hädas olid läinud aastal, et ennast kuidagi veel jalgadel hoida. Miljonid töölised olid tööta, mispärast nemad ka sotsiaalkindlustuse kassadele midagi ei maksnud. Teised, kes olid veel tööil, teenisid vähem kui eelnevatel aastatel, mis omakorda mõjutas kassade sissetulekuid negatiivselt. Seisukord muutus selliseks, et riigipresident sunnitud oli oma 4. hädakorra dekreediga 8. detsembrist 1931. a. tunduvalt vähendada kindlustuse summasid kõikidel kindlustusaladel. Haigekassadel on keelatud igasugused sammud, mis ei ole seaduses ettenähtud minimaalnõudena. Nii tuli haigekassadel lõpetada kõik ettevõtted haiguse ärahoidmiseks. See on rahvatervishoidlises mõttes suur tagasimine, kuna

Saksa haigekassad sel alal palju korda saatsid. Nende abinõude tarvitusele võtmine on hädaabidekreedi põhjal lubatud uuesti, kui üldine liikmemaks ei ületa 5% põhipalgast. Muidugi ei ole praegusel ajal loota, et sarnane juhus mõne haigekassaga sünniks.

Edasi on vähendatud arstikulused. Dekreet määrab kindlaks, et haigekassa arstid saavad tasu paušaalsummas, missugune peab olema 1930. aasta kuludest 6 kuni 20% vähem. Mida suuremad olid kulud 1930. aastal, seda suurem on mahaarvamise protsent. Paušaalsumma arvatakse välja haigekassa liikmete arvu järgi. Tahetakse niikaugele jõuda, et edaspidi arstiabikulud teeksid välja teatud kindla protsendi haigekassa üldkuludest — paušaalsumma peab järgnema palgakõikumistele.

Saksamaal on õnnetuskindlustuse ühingud asutatud elukutsete järgi. Viimasel ajal on selgunud, et mõne kutse ühingud väga kannatavad raskuste all, eriti mäetöönduse ja ehitustöönduse omad. Hädakorradekreedi järgi peavad vähemkannatanud ühingud teisi toetama. Selleks ühendatakse kõik ühingud liiduks, mis kogub makse ja nendega toetab hädalisemaid ühinguid. Tublisti kannatasid dekreedid all ka vähemad pensionisaajad, kuna lõpetati pensionimaksimine neile, kelle tööjõu kaotus on alla 15%. Need, kes on kaotanud tööjõust 15—20%, saavad pensioni ainult kahe aasta jooksul.

Invaliidsuse kindlustuse asutised maksid 1931. aastal pensioni 220 miljonit marka rohkem kui sissetulekuid oli. See kahju tuli katta nende asutuste varandusest. Et 1932. aastal sarnast katastroofi ära hoida, pani hädakorradekret maksma mitmed kitsendused. Enne 1912. aastat surnud või invaliidiks tunnistatud isikute lesketele lõpetatakse pensioni maksimine. See korraldus käib nende isikute kohta, kes alles viimastel aastatel hakkasid pensioni saama. Vaestelaste pensioni ja laste abiraha maksetakse ainult alla 15 aastaste laste pealt.

Edasi on tugevasti vähendatud sur-
nud isikute perekondade pensioni ülem-
määra. Nemad ei tohi tulevikus rohkem
saada üheskoos, kui kindlustatu ise sai
või surma päeval pensionile minnes
oleks võinud saada.

Et pidurdada pensionile minekut
kriisi ajal, on pikendatud ootamisaega,
s. t. aega, mille jooksul kindlustatu
peab olema makse maksnud enne kui
tal võimalus avaneb minimaalset pen-
sioni saada. Nii on pikendatud ooteaega
invaliidsuse ja mahajäänute kindlus-
tuse puhul 200 nädalalt 250 nädalale ja
vanaduse kindlustuse puhul 200 nädal-
alt 750 nädalale.

Ka teenijate ja mäetööstuse tööliste
kindlustuses on ette võetud samasuguse-
d kitsendused. (Nimelt on Saksas tee-
nijate (kontori, kantselei jne.) ja mäe-
tööstuse tööliste kohta maksavad erisea-
dused.)

Need kitsendused on küll piiranud
sotsiaalkindlustust Saksas tugevasti,
kuid nad ei ole muutnud kindlustuse
põhimõtteid. Seisukord on seal nüüd
umbes sarnane nagu enne ilmasõda.

Inglismaal võime märgata sotsiaalkindlustuses kriisi mõju. Inglis-
maa ratifitseeris küll 1931. aastal mõ-
lemad haiguskindlustuse kohta käivad
konventsioonid (konventsioonid on
vastu võetud 1927. aasta töökonverent-
sil; üks neist käib tööstuse, kaubanduse
ja majateenijate kohta, teine aga
põllutööliste kohta), kuid selle ratifit-
seerimisega ei olnud tarvilik ette võtta
mingisuguseid uuendusi. Juba 1928. a.
vastu võetud Inglise haiguskindlustuse
seadus vastas konventsioonide nõuetele.

Kuigi Inglismaal haiguskindlustuse
liikmemaksud ja sammed on jäänud
endisteks, on siiski kriisi tõttu kind-
lustus halvenenud. Riik, kes enamalt
kandis peaaegu täielikult haiguskind-
lustuse administratsioonikulud, on nüüd
need kulud pannud kindlustusseltside *)
sammefondile. Edasi on kustutatud
juurdemaksud edasikindlustuse- ja ga-
rantiipeakassale.

Sammefondile pealepandud uued
kulud saadi tagasi arstide ja apteekrite
tasude vähendamisest. Nimelt andsid
arstid ja apteekrid nõusoleku omi tasu-
sid vähendada 10% võrra, võttes ene-

sele eeskujuks sõjaväge, mereväge, po-
litseid ja õpetajaskonda. Edasikindlus-
tuse- ja garantiipeakassa seisukorda
pehmendati sellega, et temale anti nii-
suguste isikute liikmemaksud, kes juba
pensionioiguslikuks on saanud, kuid
siiski edasi peavad kindlustuskohustus-
list ametit.

Tööpuudus on suurelt mõjutanud
kindlustusseltside sissetulekuid. 1928.
aasta seaduse järgi on töötul õigus hai-
guskindlustuse sammetele 18—24 kuu
jooksul. Peale seda on tal õigus 12 kuu
jooksul veel vähendatud sammetele.
Selle aja möödumisel annab kindlustus-
asutisele riik teatud toetumaksu, mis
veel 1 aasta jooksul õigustab töötut
tarvitama vähendatud sammeid haigus-
kindlustuse alal. Kindlustusseltsid kao-
tavad sellega kaua töötä olevate isi-
kute puhul 30—36 kuu liikmemaksu ja
sellega summa, mis välja teeb nende
kohustuste hinna töötute vastu. Sellest
tuleb, et praegu liikmemaksud moodus-
tavad vaevalt $\frac{1}{10}$ sellest summast, mis
kulub kindlustussammeteks.

Iga viie aasta järgi leiab aset Ing-
lismaal kindlustusseltside tegevuse kind-
lustusmatemaatiline uurimine. Viimane
uurimine, mis hiljuti lõppes, näitas, et
liikmemaksudest saadavate summade
ülejäädid, mis kasutati ära sunduslik-
kudena mitte ettenähtud sammeteks, on
vähenenud viimase uuringuga võrreldes
22% võrra. Siiski võidi aasta jooksul
lisanammeid võimaldada 2.500.000 kind-
lustatule. 9.250.000 kindlustatu suhtes
on lisanammeid vähendatud ja 4.250.000
kindlustatu suhtes on lisanammed täiesti
kustutatud. Uuringu puhul tuli erili-
selt ilmsiks puudus, mis enne juba
silma on torkanud, nimelt, et väga
suur vahe on üksikute seltside vahel:
mõnede seisukord on päris hea, teised
aga suudavad vaevalt elu sees hoida.
Siin selguvad territoriaalhaigekassade
paremused. Inglismaal on kindlustus-
seltsid harilikult asutatud elukutsete
järgi. Sellepärast on ka sarnaste sel-
tside seisukord raske, kus liikmete ena-
mus pärit ebatervest tööndusest (näi-
teks mäekaevandus) või sarnasest

*) Inglismaal ei ole haigekassasid — seal
on kindlustusseltsid, kes sagedasti teostavad
ka teisi kindlustusi peale haiguskindlustuse.

töündusest, kus peaaesjalikult töötavad odavapalgalised naised (tekstiiltöendus), kes rohkem põevad kui mehed.

Naiste suurte nõuete pärast on mitmed seltsid naistele kuuluvate sammete tarvis loonud erifondid. Nende fondide loomist nõuab ka uuringu aruanne. See nõuab veel naiste tarvis sammete vähendamist või harilikkude liikmemaksude tõstmist.

Õnnetuskindlustuses on Inglismaal läbi viidud suur uuendus. Selle järgi on osaliselt tööjõu kaotanud isikud õigustatud saama täit pensioni, kui neil võimalus puudub tööd leida just nende kehaliku vigastuse tõttu. Tõsiolu, et invaliid veel seisukorras on kergeid töid teha, vabastab tööandja täie pensioni maksimisest ainult niikaua kui invaliid suudab tööd leida. On tööpuudus tingitud üldisest tööpuudusest ja saab vigastatu tööpuuduse vastu kindlustamise sammeid, ei ole tööandja kohustatud talle maksuma nii kui täielikule invaliidile.

Prantsusmaal on 1931. aasta jooksul sotsiaalkindlustuse alal olnud palju uudist.

1930. aastal pandi Prantsusmaal maksuma üldine sotsiaalkindlustusseadus. 1931. aastal jõuti palju edasi selle seaduse elluviimisega. Eriti palju määrusi anti välja, mis reguleerivad vahekorda üldiste kindlustusasutiste ja professionaalkindlustusasutiste vahel. Nagu teada, on Prantsuse kindlustussüsteem väga ebaselge. Seal jäeti ellu territoriaalkindlustusasutiste kõrval ka enne eksisteerinud vabatahtlikud asutised. Nii on raudteelaste, merimeeste, mäekaevurite, departemangude ja kohalikkude omavalitsuste teenijate jne. kutse alusel eksisteerivad kassad, milles kindlustatud üle 1 miljoni töölise. Määruste siht on, et ei tekiks tühikut ühest kindlustusasutisest teise ülemineku puhul, et ühes kohas maksetud liikmemaksu aeg arvesse võetakse ka teises asutises ooteaja arvamisel invaliidsuse ja vanaduse kindlustuses. Selleks oli tarvis määrustega reguleerida, et professionaalkindlustused teostaksid kõiki sammeid, mis antakse minimaalsammeteks üldse kindlustuse juures. Sellejuures ei tohi kindlustusasutis oma sammete väärtuse

võrdlemisel teise asutise sammetega, näiteks sarnaseid põhjendusi tuua, nagu annaks tema rohkem abi vanaduse puhul, mispärast tema sammed haiguskindlustuse alal on väiksemad. Kõikide riisikote puhul eraldi tuleb täita üldkindlustuses ettenähtud minimaalsammeid. Sel teel loodab Prantsusmaa jõuda sinna, et kõik sotsiaalkindlustussüsteemid eneses kindlustatuile annavad ühtlast kaitset.

Teised uuendused käsitavad liikmemaksude tasumise lihtsustamist ja sissetulekute protsendi tõstmist, mis lubatud tarvitada administratsiooni kuludeks. Kindlustatud töötute õigusi kindlustusasutiste vastu on tegelikult laiendatud niivõrra, kui seda vähegi praegused seadused lubavad. Aasta lõpul olid ettevalmistusel mitmedki uuendused. Nii esitas valitsus parlamendile eelnõu, mille järgi kõik isikud kuuluks kindlustusele, kes tööandjaga tegelikult on rippuvast või alluvas vahekorras, vaatamata lepingu juriidilisele iseloomule. Tähtis on ainult lepingu majanduslik sisu.

Selgub, et seaduse elluviimine ei ole põrganud sarnastele suurtele raskustele, mis esialgul arvata võis, arvesse võttes seaduse suurt ulatust ja süsteemilagedust. On tekkinud teatud konfliktid arstide ja kassade vahel, kuna arstide nõudmised on suuremad kui kassade poolt kindlaksmääratud arstiabi tariifid. Need konfliktid ei ole aga võtnud sarnast ulatust, et nad hädaohtlikuks oleks saanud sotsiaalkindlustuse arengule. Muidugi sünnitas see kindlustatute seas paksu verd, et nemand praegusel raskel ajal, kus neid kohustati suuri liikmemakse maksuma, veel peavad arstidele ja apteekritele osa nende tasust enese käest maksuma. Nagu aga loota võib, läheb kindlustusasutistel korda arstide ja apteekrite suurema osaga sõlmida kokkuleppeid, mistõttu ka kindlustatute eneste kulud tunduvalt vähenevad.

Põllumajanduses Prantsusmaal võeti sotsiaalkindlustuse maksmapanemine vastu külma ükskõiksusega, mis mõnel pool muutus isegi avalikuks vastuhakamiseks. Sellest olukorrast loodetakse siiski üle saada aegamööda. Et kind-

lustatute arv põllumajanduses 400.000 — 1930. aasta novembris, tõusnud on 680.000-le 1931. aasta 31. märtsil, näitab, et edusamme on tehtud. Siiski on kindlustatute arv väike, arvesse võttes, et 1924. aasta põllumajandusliku üleskirjutuse järgi oli Prantsusmaal 2.800.000 põllutöölist.

Äratab tähelepanu, et tööstuses ja kaubanduses suur vahe on isikute vahel, kes kindlustusasutistes registreeritud ja nende vahel, kelle pealt regulaarselt ka liikmemaksu on saadud. Esimesel kümnel kuul peale seaduse maksmahakamist oli registreeritute arv umbes sarnane, kui loodeti, kuid maksude summa 30% võrra vähem loodetavast. Vahe on osalt seletatav tööpuudusega. Siiski on märgata viimasel ajal tema vähenemist, kui arvesse võtta veel kriisi teravnemist. Keskmise kuu sissetulek oli 1930. aasta 1. juuli ja 1931. aasta 30. aprilli vahel 270 miljonit franki. 1931. aasta 1. mai ja sama aasta 31. oktoobri vahel tõusis keskmine kuu sissetulek 300 miljonile frangile. Üldiselt oli sissetulekuid tööliste ja tööandjate maksudest kokku seaduse maksmahakamise ajast kuni 31. oktoobrini 1931, s. o. 16 kuu jooksul ümarguselt 4½ miljardit franki.

Kriisiaega arvesse võttes, võib otsusele jõuda, et Prantsuse üldise sotsiaalkindlustuse seaduse elluviimine on edenenud normaalselt.

Itaalias on 1931. aastal välja töötatud õnnetuskindlustuse seaduse muutmisseadus. Korporatsioonide ministeeriumi poolt esitatud eelnõu näeb ette õnnetuskindlustuse laienemist kõikidele käitistele, kus üldse saab õnnetusi ette tulla. Ühekordse tasu asemele surma või jäädava töövõimetuse korral peavad tulema pensionid. Peale pensioni peab kindlustatul olema õigus arstiabile, rohtudele, ortopeedilisele abile ja proteesidele. Eelnõu järgi on kindlustusel üks peavalitsus. Eelnõu on kooskõlas ka 1925. a. töökonverentsil vastu võetud õnnetuskindlustuse kohta käivate konventsioonidega.

Ka haiguskindlustus on Itaalias 1931. a. edusammu teinud. 1. septembril 1931 algasid oma tegevust ringkonna kassad liiklemiskäitiste personali tar-

vis. Tariifilepingu põhjal maksab nüüd sundkindlustus kõikide maaliiklemiskäitistes tegutsevate isikute kohta. Töövõimetud kindlustatud on õigustatud saada abiraha 60% palgast kuni 90 päevani, kui neil on 12 nädalat ootamisega*) seljataga.

Rahvuslik sotsiaalkindlustuse kassa, mille ülesandeks kindlustamine vanaduse, invaliidsuse, emakssaamise ja tööpuuduse vastu, on hakanud finantseerima avalikke töid, mis ette võetakse tööpuuduse vastu võitlemiseks.

Fritz von Uhde. Peale lühikesi puhkust.

Sama kassa poolt läbiviidud tuberkuloosi vastu kindlustus on tunduvalt parandanud oma arstiabiandmist ja suurendanud ka voodite arvu vastavates ravilates.

Merimeeste invaliidsuse kassa pensioone on tunduvalt tõstetud. Merimees, kes 20 aastat laeval on teeninud, saab pensioni oma palga ⅓ osa suuruses, merimees aga, kes 30 aastat on teeninud, saab pensioni oma terve palga

*) Ootamisaeg — aeg, mille jooksul kindlustatu on maksnud kindlustusmaksu.

suuruses. Suurendatud on ka mahaäänute***) pensioni.

Hispaanias on 1931. a. ellu viidud 1929. a. vastu võetud emakssaaamise puhul kindlustamise seadus. Valitsuse 1931. a. 12. juuni korraldusega on õnnetuskindlustus laiendatud ka maatöölisele. Viimastel on samad õigused, mis töödustöölistel. Nemad saavad pensioni kõrval ka arstiabi ja rohte.

Austrias seisis 1931. aastal, nagu kõigis kriisi all raskelt kannatavates maades, tähelepanu keskpunktis tööpuuduse vastu kindlustus, kuid midagi iseralist sel alal seal ette ei ole võetud.

Haigekassadel läks korda nõudmisi rahuldada ja oma kohustisi täita. See kõik sellepärast, et kassad hakkasid ühinema, et kokkuhoidu saavutada valitsemiskuludes. Nii näiteks oli Ülem-Austrias 1. jaanuarist 1932. ainult üks haigekassa, kuna aga peale ilmasõja lõppu neid seal oli umbes 200.

Sotsiaalminister deklareeris novembrikuul rahvuskoja ees, et tööliste ja tööandjate liikmemaksud kõikide sotsiaalkindlustuste liikide heaks, ühes arvatud ka tööpuuduse vastu kindlustus, on tõusnud võrreldes 1930. a. 5% võrra. Keskmine tööliste ja tööandjate maks oli tööstuses ja kaubanduses 14% palgast, põllumajanduses 9% palgast.

1931. a. detsembris esitas valitsus seaduseelnõu, mille järgi kindlustus- asutistesse nii tööandjate kui ka tööliste valimine edasi lükati. Sihiks oli kokkuhoiu saavutamine. Nimelt taheti pidada ühel ajal valimisi tüülikotta ja kõikidesse sotsiaalkindlustus- asutistesse.

Belgias avaldati 1931. a. jooksul mitmed tähtsad elluviimise määrused vanaduse ja mahajäänute kindlustamise alal. Peale selle korraldati ümber merimeeste vanaduse ja mahajäänute kindlustus, et ühtlustada mitmesuguste olemasolevate merimeeste kindlustus- korralduste tegevust.

Aasta lõpul esitati parlamenti seaduseelnõu, mis muudab tunduvalt tingimisi, mille olemasolul võivad lisapensionid saada sarnased kindlustatud isikud, kellel nende vanaduse järgi õigust ei ole normaalsuspensionile. Eelnõu on sihitud vanaduspensionide vähendamisele.

**) mahajäänud — lesed ja lapsed.

Põhjendatakse seda elukalliduse langu- sega. On aga vähe lootust, et eelnõu seaduseks saab.

Čehhoslovakkias sai 1931. a. 5 aastat täis, kui loodi sotsiaalkindlustuse keskasutis, kus kindlustatud umbes 2,5 miljonit isikut. See asutis mängib riigi majanduspoliitikas suurt rolli. Tema rahasid on tarvitatud tööliselamute ehitamiseks, maaparandustöödeks, teedeparanduseks ja teisteks üldkasulikuks töödeks. Asutise juhtimisel on haiguste vastu võitlus, eriti võitlus tuberkuloosiga, saanud täiesti uue kuju. Praegu kaalutakse võimalusi, kas ei saaks suurendada pensione ja kergendada pensionäriks saamise võimalusi.

Haigekassad said oma tegevust 1931. aastal tasakaalus hoida suure hädaga. Mõned neist on juba mitmel aastal töötanud puudujäägiga, mis eriti suureks on läinud viimasel ajal, kus rahvamajandus kriisi all ikka rohkem ja rohkem kannatama on hakanud. Mitmed kassad on luba saanud suurendada liikmemaksu, kuid see ei ole annud suuri tagajärgi. Keskasutis on annud puudust- kannatavatele haigekassadele protsendita laenu. Vastavate ametkohtade poolt on ametlikult tunnustatud, et seadusega kindlaksmääratud kassa sissetulekud ei ole kooskõlas seadusega kassadele pandud väljaminekutega ja et sissetulekute suurendamine ei tohi sündida kindlustatute arvel.

1931. aasta 14. juuni seadus tõi enesega kaasa suure uuenduse neile teenijatele, kes varsti lähevad vanaduspensionile. Nimelt võetakse arvesse iga aasta poole aasta ette sellest teenistus- ajast, mil kindlustatu töötanud enne teenijate kindlustusseaduse maksmahakka- mist.

Väljaminekud, mis sellest tekivad, kaetakse praegustele kindlustatutele ja nende tööandjatele peale pandud lisamaksust. Nõnda peavad praegused põlved lunastama ennemalt valitsenud halva korra tagajärjed.

1925. a. võeti Čehhoslovakkias vastu iseseisvate töötajate kindlustusseadus. See on siiani aga elluviimata. Nüüd on kaubandus- ja tööstuskoda küsimuse uuesti päevakorda tõstnud ja nõudmise esitanud, et seadus kiires korras ellu

viiakse. See ettepanek on tehtud väikekauplejate ja käsitöölise mõjutusel.

Skandinaavia riikides suuri uudiseid 1931. a. sotsiaalkindlustuse alal ei ole olnud. Rootsis on küll parandatud haiguskindlustuse seadust, kuid mitte küllalt põhjanevalt. Kindlustus on jäetud nagu ennegi vabatahtlikuks. Ainult on kaotatud väikekassade süsteem ja maksma pandud territoriaalkassad. On suurendatud ka riigi abiraha kassadele ja sellepärast maksma pandud ka summade alammäärad. Seadus ei hakka aga enne maksma kui 1935. aastal. Haigekassade ümberkorralduse tõttu avaneks võimalus nendele panna ka teisi sotsiaalseid kohustusi. Esimeseks sarnaseks sammuks on mittekindlustatud naistele sünnitusabi andmise summade andmine haigekassade valitsuse alla.

Norras on haigus- ja õnnetuskindlustuses võetud ette väikesed muudatused. Nii on vähendatud haiguskindlustuses riigi ja ringkonna juurdemakse ja vabastatud sundkindlustuse alt isikud, kes saavad palka üle 4500 krooni aastas. Ennemalt oli piiriks 5400 krooni aastas.

Õnnetuskindlustuses on laiendatud palga mõistet, mis võetakse aluseks pensioni väljaarvamisel.

Taanis esitati parlamendile 1930. aastal seaduseelnõu, mis ühendas maksva kindlustuse- ja hoolekandeseaduse ja nägi ette mõnede summade suurendamist. Seda seadust ei vaadanud parlament läbi 1930. aastal. 1931. a. sügisel esitati ta uuesti parlamendile. Muud midagi Taanis sotsiaalkindlustuse alal 1931. aastal ei ole juhtunud.

Meie naabermaadest ei ole Soomes sotsiaalkindlustuse alal 1931. aastal midagi juhtunud.

Lätis hakkas maksma haiguskindlustusseaduse muutmiseseadus, mille põhjal haigekassa peakoosolekule ja juhatusse said oma esitajad ka tööandjad ja kindlustatuile pandi peale osa arstimiskuludest. Sellega on kaks aastat kestnud sõda haiguskindlustuse pärast lõppenud tööandjate võiduga. Pidi ära jääma ka riigi juurdemaks kassadele, kuid esialgul jäeti see, sest kassad on majanduskriisi tõttu sattunud niikuinii

raskesse seisukorda ja mitmedki kassad on sunnitud olnud vähendama summe.

Õnnetuskindlustuse alal muudeti seadust põllutöölise suhtes. Viimased olid enne kindlustatud nagu tööstustöölisedki oma kindlustusühingus. Nüüd võeti nende kindlustuskulud hoolekandeministeriumi kanda, kuhu ka asutati vastav uus alaosakond.

Leedus viidi 1931. aastal haiguskindlustuse seadus kokkukõlla rahvusvahelise konventsiooniga, kuid sellejuures võeti aga ette ka mõned seaduse halvendamised. Nii näiteks pandi maksma liikmetele rohtude saamise puhul 1-litiline maks, mille nad ise peavad tasuma. Seadust laiendati nüüd ka nendele riigiosadele, kus ta selleajani ei maksnud. Selletõttu asutati juurde 3 ringkonna kassat. Enne oli neid 7. Liikumistööliste tarvis kutsuti ellu uus professionaal-haigekassa.

Poolas vähendati kokkuhoiu saavutamiseks kassade arvu $\frac{2}{3}$ võrra. Nüüd ei ole tervel maal, kui ülemlaenu ei võtta, rohkem kui 61 haigekassat, millest ühelgi ei ole alla 10.000 liikme.

1931. aasta 9. oktoobri korraldusega loodi Poola kindlustusnõukogu, mis koosneb 40 liikmest. Neist on 12 töölise ja 12 tööandjate esindajat, 16 liiget määratakse isikute seast, kel on sotsiaalkindlustuses praktilised või teoreetilised kogemused. Nõukogu ülesandeks on seisukohtade võtmine seaduse ja määruste eelnõude ja teiste küsimuste kohta, mis talle esitatakse tööja hoolekandeministri poolt.

Kaugematest maadest võiks ehk mainida järgmisi, kus on mingisugused muudatused sotsiaalkindlustuse alal 1931. a. ette nähtud:

Austraalia. Vanaduse ja invaliidsuse pensionid, mis olid siiaajani 20 shillingit nädalas, vähendati 17 shillingi 6 pensi peale. Sünnitusabiraha, mis siiaajani oli £ 5, vähendati £ 4-le. Ja sedagi maksetakse ainult neile perekondadele, kelle aastasissetulek on alla £ 260.

Brasiilias laiendati 1923. aasta raudteelaste vanaduse ja invaliidsuse kindlustusseadus kõikidele üldistes huvides tegutsevate käitiste personaalile

(elektrijaamad, veevärgid, telegraaf, telefon jne.). Ennemalt oli seda seadust laiendatud juba sadama personaalile. Laiendamise korralduse väljatöötamisega ühel ajal määras valitsus komisjoni üldise sotsiaalkindlustuse seaduse väljatöötamiseks.

K a n a d a s maksid seniajani vanaduspensione keskvalitsus ja osariikide valitsused pooleks. Kuna aga vanade arv idapoolsetes osariikides palju suurem kui läänepoolsetes osariikides ja selletõttu mitte kõikide osariikide kuld ei ole ühesugused, võttis keskvalitsus 1931. aastast peale 75% enese kanda. Seda aga senini, kuni maksmata panakse uus vanaduskindlustus liikmemaksudega tööliselt ja tööandjalt. Seniajani vastavat ettepanekut valitsus veel teinud ei ole.

Quebec'i osariik pani maksmata uue õnnetuskindlustusseaduse. Siiaajani oli selles osariigis isiklik tööandja vastutus, arstiabi andmise kindlustus puudus ja surma korral makseti mahajäänutele ühekordne summa. Uue seaduse järgi on sundkindlustus avalikõiguslikus kindlustusühingus. Teistes osariikides oli see läbi viidud juba enamalt.

Põhja-Ameerika Ühendriikides suurenes 1931. aasta jooksul osariikide arv, kes ilma liikmemaksudeta vanaduse pensioni seaduse maksmata on pannud, 5 võrra. Nüüd on neid osariike 17, kus see seadus maksab. Tegelik elu näitab, et Ameerikas, kus need seadused maksmata on pandud, neid siiski peaaegu ei täideta.

Lõpuks V e n e m a a. Seal edeneb sotsiaalkindlustus võrdlemisi kiirelt, nagu

näitavad ametlikud andmed. Rahvakomissaaride nõukogu esimehe Molotov'i andmete järgi kesktäidesaatvale komiteele detsembris 1931. a. hindab Nõukogude Liidu sotsiaalkindlustus oma majapidamist 2,5 miljardile rublale. 5 aasta plaani järgi oleks pidanud olema 1,950 milj. rubla. Nii et plaanist on ette jõutud. Seaduses on tehtud aga muudatusi, kuid mitte paranemise suunas. Nii makseti 1922. a. seaduse järgi kõigile kindlustatutele nende töövoime tuse puhul palka täies suuruses. Nüüd aga maksetakse juba abiraha selle järgi, kaua keegi on olnud oma ametiühingu liige, kaua ta on töötanud, näiteks, mis tööalal ta töötab jne. Täie palga saavad nüüd ainult „sotsialiseeritud sektoris“ töötavad ametiühingu liikmed, kui nemad töötavad nõukogude töönduse, veonduse või põllumajanduse käitistes ja kui nad samas käitises on vahetpidamata teeninud kaks aastat. Teised töö lised saavad $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ palgast. Seda abi antakse mõnel juhul terve haiguse aja eest, teistel juhtudel aga ainult esimeste haiguste päevade eest.

Enne olid peale veondustööliste kõikide tarvis territoriaalkassad. 1931. a. loodi professionaalkassad ka järgmiste majandusharude tarvis: metallitööndus, masinaehitus, söekaevandus, rauakaevandus, keemia alusainete tööndus, raudtee, laevasõit. Neid kutsekassasid juhib ametiühingute kongressi poolt valitud komisjon. Nemad seisavad sotsiaalkindlustuse valitsuse otsekohese kontrolli all. Teised töö lised käivad edasi kutsevaheliste jaoskonnakassade alla.

Mõnda desinfeksioonist.

Dr. H. J.

Üldiselt on tuttavad kaks mõistet: 1) asepsis ning 2) antisepsis. Esimest ütelist tarvitame näiteks arstiriistadest, arstikinnastest rääkides, ennem kui arst asub lõikusele, — teiste sõnadega keetmisega haigustekijatest vabastatud arstivahenditega, teist mõistet nimetame, näiteks, kui haava kangete rohtudega ravime.

Haavade ravimisel nõutakse nii siis

kaht: 1) arsti käed (kindad, mis äsja keedetud) olgu puhtad (asepsis), 2) arstil olgu käepärast vastavaid tugevaid arstirohte (antiseptika).

Desinfeksiooni all mõistetakse haigusidede kahjutuks tegemist elukorteri eses ehk riieles, — sama mõiste taotleb sihti ka puhtmehaaniliselt (täid, kirbud, lutikad jne.) parasiitide eemaldamisega. Mehaanilist eemaldamist saa-

vutatakse lihtsalt tubade ja pesupesemisega, tolmu eemaldamise ja pühkimisega. Teiselt poolt tuntakse ka teisi rohkeid vahendeid desinfitseerimiseks. Lihtsamateks osutuksid siin järgmised võtted, nagu riiete kuuma auruga aurutamine, haigete õlekottide ärapõletamine ning rida arstirohte, millistest siin üksi lihtsamad olgu nimetatud:

1. Sublimaati (1—4:1000).
2. Kloorlubi ja kloorpiim.
3. 35% formaldehüdi veesulatis.
4. Formaldehüd gaasivormi näol tubade aurutamiseks.
5. 3—5% karboolhape.
6. Nahkasjade pesemiseks 2,5% kresoolvesi.
7. Alkohol.

Desinfitseerimiseks võib neid vahendeid tarvitada, mis vees oleksid sulatavad, — nii osutuvad õlid selleks mittekohasteks.

Sublimaati (1:1000) osutub üheks lihtsamaks ja paremaks vahendiks, mis haigusid surmab, sublimaati aga lahus (1:100) tapab ka pisikute spoorid ehk eod. Tavaliselt müüakse sublimaati väikestes roosa tablettides, millesse on pandud ka keedusoola, viimane lubab sublimaadil pisikute ning nende mürgide munavalgesse paremini tungida. Kloorpiima (ja kloorlubi) tarvitatakse samuti paljudel korradel kõigepealt väljahoidete, uriini, okse, mustavee, prügikastide, väljakäigukohtade jne. desinfitseerimiseks. Ka kloorpiima tarvitatakse lubjaste seinte desinfitseerimiseks, savipõrandate ning kivitrepide puhastamiseks.

Üheks kõige paremaks desinfitseerimise vahendiks oleks formaldehüdi gaas, mis lastakse tuppa ukseaugu kaudu; kahjuks osutuvad aga selleks tarvitatavad aparaadid üksikinimesele ostes küllalt kalliteks.

Väljakäigu jne. kohtade desinfitseerimiseks osutub heaks ka karboolvesi, mis matab kinni ka jätiste halva lõhna, odavamaks osutub ostes aga n. n. mittepuhas karboolhape (Ac. carbol. crudum), mis toimub samuti soovitatavalt.

Karboolhappega on sugulased terve rida kresool, lüsool, fobrool jne., mis hävitavad jätiste vastiku haisu. 2½ kresoolveega võib desinfitseerida põrandat, mööblit, seinu, ka nahka ja kummasju, ka mõned voodiriided.

Kaliseep tapab 50° juures samuti õige pea tüüfuse, koolera ja difteritise tekitajaid.

Alkoholi võib pidada samuti heaks desinfitseerimise aineks, eriti toimub tema hästi veega ühenduses. Ka väävel osutub heaks desinfitseerivaks aineks. Kõige paremaks ja riideid mitterikkuvaks desinfitseerimise vahendiks osutub aga aurutamine. Ta paremuseks saab see, et ta ka haigete madratisesse sisse tungib, mida ei saavutata muidu ka sarnase hea vahendiga, nagu formaldehüdi gaas.

Aurutada ei tohi niisuguseid asju, nagu nahk- ja kummasjad, sammet, raamatud, plüüsh, kübarad ja kallist mööblit, samuti mädaseid riideid, et viimastesse plekke ei tekiks.

Nahk- ja kummasjad, harjad ja villased tekid desinfitseeritakse n. n. erilistes vaakuum-formalinaparaatides.

Desinfitseerimise all mõistetakse ka plekilise soojatõve taudi ajal inimese täidest vabastamist; seks tuli inimesel mõnel suuremal linal, mis kresoolveega märjaks tehtud, end riidest lahti võtta, täid, plekilise soojatõve edasikandjad, kukkusid lina peale, haige riided anti desinfektorite kätte. Desinfektor pidi kummikindaid, püksärki ja kõrgeid kummisaapaid kandma, ning käed alaliselt puhtad hoidma.

Nakkushaiguste vastu võib üksi siis võidelda, kui nakkusepesad kodus kohe hävitatakse (desinfitseeritakse), kui igat haigusjuhtu rahvas ise teatab.

„Töö ja Tervise“ lugejad!

Haigekassade tegelased, töölised ja teenijad, arstid ja õpetajad, töölisühingud, raamatukogud ja lugemislauad, omavalitsuse tegelased, töösturid ja kõik kodanikud, kellel huvi sotsiaal- ja töölisüksimuste ning rahva tervishoiu vastu, — tellivad „TÖÖ JA TERVISE“.

Limaga kaetud keel.

Prof. Dr. J. Boasi järgi.

On imelik jälgida, millise kangekaelususega valed ettekujutused laiemal rahvahulgal mõtteilmas alalhoiduvad ja kuivõrt raske on uuemaaja arstil neid õigeteks tähelepanekuteks koguda. Keel on kõhule peegliks! See lause, kellegilt kunagi avaldatud, näib olevat väljajuurdumatu. Juba asjaolu, et meie arstid raskema maohaiguse juures, mis üldse olemas on, nagu maovähk, ei näe sageli limaga kaetud keelt, peaks tõenduseks olema, et on tegemist vanade iganenud ettekujutustega.

Laseb arst veel tänapäeval seedimisriketega haigeil keelt näidata, siis teeb ta seda enam vanast harjumusest, kui et teha sellest järeldusi kõhu seisukorrast.

Tuleb märkida, et kaetud keel ette tuleb ka normaalsetel tingimustel, näiteks: rohkesti piima joomisest ja tema saaduste söömisest ja ka vara hommikul suu ja keele ilanaha ärakuivamise tagajärjel, iseäranis aga ka rohkesti suitsetamisest.

Haigusnähetena esineb kaetud keel kahel juhul: järsku ilmutatavatel seedimisorganite riketel, s. o. haigusel, mis tingitud halvast seedimisest. Seejuures võib kaetud keele põhjuseks olla vale dieet, sest keel on toitude transporteerimisorganiks. Kui keegi otstarbetu toitude ning jookide segamise või nende

liigse tarvitamise läbi kõhu ära rikub ja endale seega kttarri tekkimise põhjustab, siis ühes sellega ilmub tal ka keelekatarr. Mõlemad organid, mille haigustumine on tingitud ühel ja samal põhjusel, viiakse põletiku seisukorda ja kuna keel on maitseorganiks, siis kaob ühtlasi ka söögiisu. Kaetud keel võib aga hoopis teistest asjaoludest tingitud olla, nimelt kõhuhaigusega sageli kaasaskäivast oksendamisest. Oksendamise ajal jäävad osad rikutud kõhusisust keelele peatuma, nimelt keele tagumises osas (keele alusel), hakkavad mädanema, tekitavad vtstikut, paha maitset, mille tõttu kaob ka söögiisu.

Kaetud keelt leitakse aga ka paljudel palavikulistel haigestumistel. Seejuures kuivab ära tugeva janu puhul keele ilanahk, ila eraldamine keelenäärmetest lõpeb. On palavikulisi haigusi, mitte ainult normaalse, vaid ka tulipunase keelega, näiteks niinimetatud vabarna-keel sarlaki puhul.

Hoopis teisiti on lugu kaetud keelega, mis omandanud kroonilise kuju. Sel puhul on tegemist ehtsa keelekatarriga. Viimane võib mitmest põhjusest tingitud olla, nagu liigest nikotiini (suitsetamine) ja alkoholi tarvitamisest, samuti ka liigkuumade ehk liigkülmade jookide joomisest, lagunevate ehk halvaks läinud söögi- ja maitseainete söömisest, sagedane oksendamine, ja iseäranis ka puudulikust keele puhastamisest. On nimelt märgatav, et suure puhutusenõudega inimesed tosinaid kordi päevas endi käed pesevad ja harjavad, ka endi hambaid päevas korduvalt puhastavad, keelt aga, nimelt keelseselga, hoopis puhastamata jätavad. Harilikult piirduakse korduva suuloputamisega igasuguste heamaitsega ja lõhnaga ainete juurelisamisega ja arvatakse, et seega ka lima keelelt võimalik kõrvaldada on. See aga, nagu kergesti võib veenduda, on eksitus. Kõvasti kinnihakkavat musta ja halvasti lõhnavat keelelima ei saa nende abinõudega mõjutada. Seda enam aga kuulub selleks korduv keele harjatamine sellekohase keeleharjaga, mis lima keelelt, iseäranis

keelealuselt, lühikese aja jooksul kaotab ja seega sageli ka halva suulõhna, söögiisu puudust ja lääget ning maitsetut ehk kibedat maitset kõrvaldab.

Krooniliselt kaetud keele juures on lugu ümberpöördukt. Haige kõht ei mõjuta keelt, vaid lagunevate mädanevate

ainetega kaetud keel nakkab kõhtu ja selle tõttu areneb sageli kõhu- ja soolekatarr. Juba vanemate arstide poolt antud nõuanne, et kõhuravimist alataks keelega, oli õige. Peale suuloputust peab järgnema hoolikas keelepuhastus.

(Gesundheit.)

Suurtööstuse areng ja töölistküsimus XVIII aastasajal.*)

P. Paal.

Masinatööstuse areng ja selle tagajärjed. Suurkapitalistlik valmistamisviis masinatega tõstis töövõimust mitmekordseks, vähendas valmistamiskulu ja suurendas ühiskondlikku rikkust enneolematult. Püüville riided lähevad niivõrd odavamaks, et leidub selle tarvitajaid kõigis kihtides. Inglise odav riiet leiab igalpool turgu, mis omakorda annab Inglise kaubandusele hoogu. Ergutuseks selle juures saavad aurujõul liikuvad liikumisvahendid — aurulaevad ja raudteerongid. Masinate tarvitusele võtmine sünnib pikapeale igal tööstusalal ja mis tõrjub endised tööstusvormid — käsitöö ja kodutööstuse apljudel aladel hoopis kõrvale. Inimjõude asetavate masinatega algab uus ajajärk inimkonna ajaloos — inimese vabanemine välislooduse mõju alt, kuid mille juures tuleb äramärkida, et masinatööstuse arenedes loodavad rikkused ei jagune ühetasaselt kõigi rahvakihtide vahel, vaid kipuvad ikka peaaegselt kapitaliomanikkude kätte. Sellel jagunebki varade valmistamisel tegutsev rahvaosa kaheks — kapitalistlikuks suurokandluseks, bourgeoisie'eks ja töötajaks proletariaadiks. Palgatöö saab uue kindlailmelise sotsiaalse klassi ja vastolud tööliste ja tööandjate vahel lähevad veel teravamaks kui enne. Nüüd kaovad kõik endised sunnitaegsed sidemed tööstuslike rahvaklasside vahel ja asemele astuvad puht materjaalsed, „puhta raha sidemed“. Ettevõtja näeb töölises ainult elavdat masinat, töövõimust, kuna töölisele tööandja tundub tema vaenlasena, kellega tuleb võitlust pidada. Tööandja tahab võimalikult väikese tasu eest suuremat tööhulka, kuna tööline võimalikult vähema töö eest suuremat tasu. Sellega tungib edaspidi esiplaanile tugev klassivõitlus töötavate ja kapitalistlike rahvaklasside vahel, ning tekib uus sotsiaalne probleem — töölistküsimus, mis saab XVIII aastasajal tähtsamaks sotsiaalseks küsimuseks ja võtab nüüdisaja suurte probleemide seas esimese koha, kuna vabrikutöölise seisukord nüüdsest peale endisest halvemaks läheb. Inimene muutub ühesõnaga nüüd vabrikandi ja selle masina orjaks, kellele ta peab igapäev ühte ja sama ühetoonset tööd tegema. Töölise oma tahe enam ei maksa, vaid ta peab alluma masina automaatsetele liigutustele ja

vabriku valjule sisemäärustikule. Kõige juures tuleb äramärkida, et masinad küll tõstsid tööstuslikku produktiivsust, kuid tööpäeva pikkus jäi ikka endiseks. See oli tingitud sellest, et taheti ruttu kalleid masinaid tasa teeni seda enam, et neid alaliselt täiendati. Ka läks vähem kütet, kui katlad vahepeal ära ei jahtunud, nii ei arusaadav, miks lasti töölisel ööd kui päevad töötada või nõuti võimalikult pikka tööpäeva. Sellega arvestades ei olnud töölisel masinast mingisugust kasu. Kuna käsitöö ajal töötaja tasu enam-vähem kindlana püsis, ning meistrid ja ülesostjad neile võimalikult ja väsimatult tööd muretsevad, siis nüüd tekivad korduvalt tööstuskriisid eriti sõdade ajal ja mõjul, kus tööstused vahest hoopis suletakse ja töölised uniltsale heidetakse nagu praegusel ajalgi.

Üldse vähendasid masinad tarvet inimtööjõu järele, võttes sellega töölisel tema teenistuse ja olles kapitalisti käes võimsaks tööriistaks võitluses tööliste nõuete vastu, ning asetades kapitalisti igati paremasse seisukorda. Töölepingu sõlmimise vabadus töölistele mingit kasu ei toonud, kuna organiseerimatu ja nõrgad töölised pidid kapitalisti pakkumisele tahes-tahmata alluma. Mis veel samal ajal tööpalkasid aitas alla suruda, oli Inglise rahvarvu kiire juurdekasv ja Prantsusmaal, enne revolutsiooni — absoluutse monarhia — ajal, maarahva linna valgumine, kuna agraar olud õige halvaks muutusid ning millised asjaolud sünnitasid palju inimesi, kes tööd ei leidnud, ja millel läbi tööjõu pakkumine oli suurem kui nõudmine. Ka ei tarvitanud masin enam enese juures tugevat inimjõudu, vaid oli küllalt kui tema järele valvas naine või laps, kelle tööjõud meeste tööjõust palju odavam oli. Ka olid naised ja lapsed, eriti tekstiiltööstustes, osavamad ja sõnakuulelikumad, nii et nende tööjõud oli ka sellest küljest eelistatavam. Sellepärast vähenesid tööpalgad vabrikutööstuses tunduvalt. Nominaal tööpalk tõusis küll XVIII aastasaja lõpul, kuid veel kiiremini tõusid tarbeainete hinnad. Ei saadud enam oma viljaga läbi ja pidi seda väljast sissetoodama; kuid suurmaoamanikkude huvides takistas Inglise parlament, nagu seda meilgi praegu Eestis, odavama välisvilja sissevedu, hoides sellega kunstlikult viljahinnad ja teiste esimese järgu tarbeainete hinnad kõrges. Sagedasti võeti töölisi ka kogukondade poolt ülevalpeet-

*) Algu eelmistes numbrites.

Kokkuvõetted haigekassade kuuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimasele päeval oli			Tulud			T O E I U S E D						Üldse	Missuguse kuu kohta andmed käivad															
	Kassa- liikmeid	Perekonna- liikmeid	Kokku	Tegevuskapitaali arvel		Kassa- liik- mele toe- lusrahad	Perekonnaliikmetele			Summa	Kassaliikm. ravikap. arvel																		
				Tegevus- kapitaali arvel	Kassa- liik- mele arvel		Kokku	Ambu- laator- mele arvel	Haigela- se arvel		muud	Kokku			Ambu- laator- mele arvel	Haigela- se arvel	muud												
																		Kassa- liik- mele arvel	Kokku	Ambu- laator- mele arvel	Haigela- se arvel	muud							
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	1137	565	1702	2440	36	—	2440	36	—	2440	36	1548	04	307	18	172	—	—	—	—	—	—	—	—	2027	22	Sept. 1932		
Tallinna linna Omaval. Ettevõtete Haigekassa	1738	2015	3753	5277	20	2638	60	7915	80	1738	51	881	58	450	30	3888	44	3888	44	906	75	4290	19	7361	58	Okto. 1932			
Paide Ühishaigekassa	390	318	708	630	86	300	92	931	78	368	86	209	96	47	—	256	96	655	82	401	81	62	90	464	71	1120	53	"	
Tallinna Juuksetöliste Haigekassa	215	47	262	275	38	137	68	413	06	55	45	—	—	—	—	55	45	55	45	281	26	45	—	276	26	331	71	"	
Tallinna Ühishaigekassa	14618	10402	25020	35754	02	17877	31	53631	98	10099	—	12873	85	25363	—	15438	85	25363	85	7699	65	45386	95	70922	80	Nov. 1932			
Tallinna linna omaval. Ettevõtete Haigekassa	2549	3172	5721	6090	08	3030	04	9090	12	2276	07	1381	85	707	—	2091	85	4897	92	4122	15	4997	25	4997	25	9365	17	"	
Tartu Üldhaigekassa	3704	2882	6586	8222	02	4122	05	12344	27	2138	19	2012	70	1298	87	3216	57	5342	76	4294	15	3821	55	7575	70	12918	46	"	
Pärnu Ühishaigekassa	2049	1831	3880	2343	22	1173	85	3516	92	538	42	344	82	68	50	412	82	951	24	1255	38	220	52	1475	90	2427	14	"	
Narva Üldhaigekassa	1813	2824	4137	1826	72	1415	79	3242	45	1144	36	429	18	377	—	806	18	1950	54	1051	89	796	18	1847	57	3798	11	"	
Rakvere Ühishaigekassa	795	855	1650	1648	06	574	47	2222	53	465	59	488	45	136	25	624	70	1090	29	480	52	394	50	825	02	1915	81	"	
Viljandi Ühishaigekassa	947	715	1662	1902	54	1068	28	2970	82	204	18	149	—	173	75	322	75	526	98	701	64	117	15	818	79	1345	72	"	
Haapsalu Ühishaigekassa	591	446	1037	767	10	—	—	767	10	—	—	288	89	288	85	372	74	1280	09	—	—	—	—	—	—	1280	09	"	
Võru-Petseri Üldhaigekassa	459	391	850	843	70	444	12	1287	82	44	40	102	22	11	82	114	04	158	44	556	72	179	51	736	23	894	87	"	
Kuresaare Ühishaigekassa	396	376	772	689	66	460	26	1149	92	387	14	199	88	8	01	207	89	545	08	585	13	17	60	552	73	1097	76	"	
Valga Üldhaigekassa	302	283	585	471	21	285	64	706	85	177	45	62	36	12	75	75	31	252	76	172	12	106	60	278	72	581	48	"	
Türi Ühishaigekassa	429	365	794	637	40	328	68	966	08	130	43	71	83	22	50	94	33	224	76	121	07	14	70	135	77	360	53	"	
Põltsamaa Ühishaigekassa	128	81	209	88	04	88	04	176	08	—	—	5	41	—	—	5	41	83	46	109	16	2	—	111	16	194	62	"	
Tallinna Juuksetöliste Haigekassa	217	47	264	263	97	131	98	395	95	75	80	—	—	—	—	—	—	75	80	224	41	5	—	229	41	305	21	"	
Tallinna Sadamatiõliste Haigekassa	62	57	119	147	54	—	—	147	54	20	—	—	—	—	—	—	—	20	—	38	08	—	—	38	08	58	53	"	
Kreenholm'i puuvillavabrikute Haigekassa	2227	—	2227	1657	36	—	—	1657	36	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—	1063	24	"	
Narva Linaketramise Manuf. Haigekassa	1423	800	2223	2435	64	—	—	2435	64	1021	18	344	31	206	75	551	06	1372	24	—	—	—	—	—	—	1572	24	"	
Narva Kalevivabriku Haigekassa	615	417	1032	1443	80	—	—	1443	80	1513	54	199	90	66	50	296	40	1779	94	—	—	—	—	—	—	1779	94	"	
Sindi vabrikute Haigekassa	865	405	1270	1291	—	—	—	1291	—	549	39	—	—	—	—	60	—	609	39	—	—	—	—	—	—	609	39	"	
Balti Puuvillavabrikute Haigekassa	1127	370	1697	2275	64	—	—	2275	64	772	28	456	33	151	92	608	45	1830	73	—	—	—	—	—	—	—	1380	73	"
Hiiu-Kärda Kalevivabrikute Haigekassa	287	237	524	582	74	—	—	582	74	237	28	66	46	17	50	83	96	321	24	—	—	—	—	—	—	—	321	24	"
Kohila Paberivabrikute Haigekassa	282	—	282	279	18	—	—	279	18	102	89	—	—	—	—	81	63	184	52	—	—	—	—	—	—	—	184	52	"
Kohila-Järve põlevkivikaev. Haigekassa	996	1061	1997	1763	57	—	—	1763	57	413	02	736	77	365	34	1322	11	1795	13	—	—	—	—	—	—	—	1735	13	"
A./S. „Kütte-Jõud“ põlevkivikaev. haigekassa	225	372	597	422	52	—	—	422	52	—	—	218	67	5	—	223	67	402	15	—	—	—	—	—	—	—	402	15	"
Port-Kunda Tsemendivabrikute Haigekassa	580	860	1440	1443	68	—	—	1443	68	820	22	401	10	61	20	462	30	1282	52	—	—	—	—	—	—	—	1282	52	"
„Rosen & Ko.“ Haigekassa	36	44	80	121	00	—	—	121	00	68	24	26	19	—	—	26	19	95	48	—	—	—	—	—	—	—	95	48	"
„R/S Loksa-Tehased“ Haigekassa	21	39	60	39	99	19	84	59	83	—	—	7	50	—	—	7	50	7	50	—	—	—	—	—	—	—	7	50	"

tavate vaeste hulgast, kellele veel vähem töötasu tarvitset maksta. Kuna omaesiste hoolkandeseaduste põhjal kihelkonna omavalitsused olid kohustatud vaestele ja töötuile teatud väikest abi andma, ja kellele arv kriisi aegadel kohutavalt suurenes, siis andsid kihelkonnad, kus otsustamine oli jõukama kihikäs, häämeelega hoolkanduseid minimaalse tasu eest tööle. Iseäranis kohutav oli vaestlaste seisukord: neid võis seaduse järele täiesti ilma palgata, ainult ülespidamise eest töökodadesse tööle anda, kus juures nad ettevõtja piiramatult omavoli alla sattusid ja elasid kõige hirmsamate tingimustes. Tööpäev kestis sageli kuni 16 tundi, kusjuures pühapäevad kuulusid masinate puhastamiseks. Sanitaarolud puudusid peaaegu täiesti, või olid äärmiselt halvad, nii et ühetooniline töö halbades tingimustes rikkus varakult nende tervise. Elasid sarnased tööolised harilikult ühistes ruumes, — nii poisid kui tüdrukud, — mis põhjustas kõlbuse langemise. Sarnastes oludes kasvanud tööolised sarnanesid rohkem loomadega kui inimestele, jäid ruttu vanaks ja surid noorelt ning kandsid elades äärmist viha masinatööstuse ja vabrikute vastu, mis avaldus kõige teravamini masinate hävitamises. Masinate purustamine oli peaaegu igapäevane nähe, milleks organiseeriti isegi salaühinguid. Masinate kaitseks olid mõnedes vabrikutes küll kahurid ülesseatud ja tarvits ka valitsus rahutuste puhul õige karmi kätte, kuid see ei andnud ikka täiesti soovitud tagajärgi. Määrati ka masinate hävitajatele surmanuhtlusi ja poodi neid üles, kuid rahvas kaitset ja varjas neid omapäraseid mäsajaid, mistõttu neil arutitult õnnestus seaduse eest põgenemine. Alles pikapeale saavad tööolised aru, et masin, kui seltskondliku rikkuse alus ise selles süüdi pole, et tööliste olukord nii halvaks läheb, vaid et ta ainult sotsiaalsete olude tõttu võis saada tööliste vaenlaseks ja võistlejaks. Nii andsid sotsiaal olud ennast tööliste igati teravalt tunda ja tekis tungiv tarve ühinemise järele. Keskajast säilinud sellideühingud alustavadki võitlust suurettevõtjatega ja püüavad ununenud seadusi ettevõtete suuruse ja palgamäära kohta jälle maksta panna, kuid see püüe oli nurjumisele pühendatud, kuna jälle vanad, teistsuguses olukorras vastuvõetud seadused ei suutnud majanduslik arengut seisma panna, ja läksid ajaloolise arenemiskäigule risti vastu. Sellepärast oligi loomulik tööliste kaotus, kuid millest siiski niipalju tuli, et tööolised omasid sellest juba selgema arusaamise oma klassi huvide kohta ja said teatud vilumuse ühisteks ülesastumiseks.

Üldiselt oldi ju igalpool valitsusringkondades töölistikumise vastu nii, nagu seda ollakse praeguselgi ajalgi teistes, mitte-töölistringkondades, siis omalalal, s. o. 1800. aastal keelas Inglismaal parlament seadustega ära kõik streigid ja tööliste ühingud, mille sihiks oli ühiste ülesastumistega saavutada tööpalgatõstmist ning tööpäeva lühendamist, või vastastikust abi anda haiguse ja tööpuuduse korral. See 1800. a. seadus sai kapitalistide käes tähtsaks tööriistaks töölistliikumise vastu võitlemiseks, kuid millepeale vaatamata ja valjustest karistustest hoolimata tööliste klassi-organisat-

sioonide arenemist ei jaksanud siiski hoopis seisma panna, vaid see arenes ikka edasi kuni käesolevani ja ei raage enne, kui tööolised on suutnud omad õigused ükskord maksta panna.

Suurkapitalismi teoreetikud: Smith ja Malthus. Eelpool kirjeldatud tööstusrevolutsiooni õhkkonnas kujunes ka uus teoreetiline distsipliin, et majanduselus valitseva olukorra seadusepärasuse kohta selgusele jõuda. Et uutest tingimustes varade valmistamine ja vahetamine enneolematult kiirelt sündis, siis pöördus aatlejate huvi loomulikult selle põhjuste otsimisele, kuna valitses arvamine, et varade valmistamises ja vahetamises samad kindlad reeglipärasused valitsevad kuni looduskeski. Uutele majanduslikkudele teadustele põhjajana saab Inglise Glasgow'i ülikooli professor Adam Smith. Tema teos „Rahvaste rikkusest“ ilmus aastal 1776, kus ta ülistab uut valmistusviisi ja õigustab suurtööstuse olemasolu kui rahvusliku rikkuse allikat. Elav varade vahetamine eri-maade ja ühiskonna kihtide vahel võimaldab laialdase ühiskondliku tööjaotuse, ning sellepärast on tema arvates varade vahetus kõige tähtsam jõud, mis rahvamajandust edasi viib ja sellel tugiv ühiskondlik kord — kõige ideaalsem sotsiaalse elu vorm. Smith oli üldse suurim sise- ja väliskaubanduse vabaduse kaitsja, kuna suurim rikkuste hulk on ainult siis saavutatav, kui igale isikule antakse täieline vabadus varade müümisel ja ostmisel.

Samasugust majanduslikku vabadust pooldab ka Smith varade valmistamise küsimuses, mille vahele riik ennast ärgu segagu, vaid lasku igaüks ise katsub kuidas ta minimaalse kuluga maksimaalseid tagajärgi suudab saavutada. Ainukeseks õigeks ja tulukaks teguriks varade valmistamisel on ikkagi eraalgatus ja vaba võistlus, millele mingit piiri ei tohi riik panna. Sellepärast peavad kaduma kõik linnamajandusest päritud tsunfti korraldused ja igaugused teised takistavad kitsendused. Smith arvab, et majanduslik vabadus kõigile ühiskonna kihtidele ühevõrra kasulik on, sest mida kiiremini kuhjuvad kapitalid, seda suurem on nõudmine tööjõu järele, ning seda kõrgemad palgad. Smithi vaated avaldasid teatud määral mõju kapitalistliku korra kujundamise ajajärgul ja tema raamat „Rahvaste rikkusest“, milline küll ka kapitalistide ahnuse ja isiklikkuse kohta mõnedki teravad üteldused sisaldas, saab uue, kasvava ettevõtjate kihikõikumatuks autoriteediks. Kuid Smithi ülemlaul majanduselu vabadusest ei täitunud nii, nagu tema arvab, kuna tööviljakuse tõusu ja rahvarikkuse kasvamisega ei käinud käsikäes üldine heaolek, vaid töötavad kihid langevad ikka suuremasse vaesusse ja viletsusse. Huvide kooskõla asemel tulid üksikute rahvakihtide vahel ilmsiks teravad ja leppimatud huvide vastolud. Smithi väidete peapuuduseks oli see, et ta ei vaadelnud lähemalt, kuidas varad ühiskonna kihtide vahel jagunesid, vaid oletas ainult, et see sünnib kõikide vahel ühetasaselt.

Vaesuse põhjuste probleemi püüab lahendada Thomas Malthus oma töös rahvaarvu muutuvuse kohta, mis 1798. a. ilmus. Malthus tunnustab otse Smithi vaadete vastu, et

maailmas täielikult kooskõla ei valitse, ja et vaesuse põhjused ei peitu ühes või teises sotsiaalses olukorras, vaid üldse maailma asjade olemuses. Tema arvates peitub viga järgmises asjaolus: inimeses peitub võimas signemise- tung, mille järeldusel rahvaarv piirult kasvab, kuna elatamisabinõude (toidu) hulk jääb endiseks või kasvab õige vähe, kuna ei saavat maadehulka ega selle viljakust üle teatud maksimaalsuse tõsta. Rahvaarvu kasvamine tooks tema arvates esile üldise viletsuse, kui mõned asjaolud üleauruseid inimesi ei aitaks maapealt kõrvaldada ja sünitamist tagasi hoida. Sellepärast tulevad sõjad, näljad ja teised viletsused kui positiivsed tegurid hinnata, ega tule neid ühiskonna poolt hukka mõista, hoolekande näol jne. takistada. Inimesel, kelle jaoks maapeal elatisaineid ei jatku, ei ole ka elamiseks mingisugust kõlblist õigust, sest „Inimene, ilmudes juba täidetud ilma, ei ole millegagi õigustatud nõudma, et temale elamisvõimalusi muretsetaks; ta on üleaurune siin maa peal. Suurel elupeol ei ole tema jaoks kohta“. Maltus soovitab loobuda igasugusest inimarmastusest, et looduse käik saaks ise tugevamad väljavalida ja nõrgemad hävitaks. Hoolekan-

des näeb ta täiesti üleaurust jõukulust ja nõuab, et Inglismaal kõik vastavad seadused kaotataks. Riigil ei tarvitse nälgivate vaeste eest hoolitseda ega muretse, kuna ühe surnud lapse asemele ilmub pea mitu uut. Riik teatagu avalikult, et temalt keegi abi ei saa.

Sarnase õpetuse ja süsteemi peale, mida propageeris Jumalakartlik pastor Malthus, tundsid kapitalistid aina rõõmu, kuna see tõi neile ainult kasu, sest „teaduslikule“ teooriale tugevde võisid ettevõtjad kõik inimlikud tunded kõrvale heita ning asuda kõige armutumale ja halastamatumale laste ja naiste tööjõu kasutamisele.

Lõppsõna: Kõigepeale pilku tagasi heites näeme, kuidas XVIII aastasajal, peaaegalikult Inglismaal, tööstus arenes ja missuguseks kujunes selle juures töölise seisukord. Sarnane seisukord ja vaade töölisele kestis kaunis kaua, peaaegu kuni ilmasõjani, olgugi pehmema kujul. Edaspidi loodan ülevaadet anda tööväe rahvusvahelistest kongressidest ja tööpäeva pikusest, mis on iseloomustavam lehekülj tööliste olukorra paranemises kuni praeguse uue kriisini, mis uuesti töölisi raugematusse võitlusse kutsub.

Arstiabi korralduse puudusi tööõnnetustel.

Paul Paal, Viljandi ühishaigekassa asjaajaja.

Läinud aasta aprillikuu „Töö ja Tervise“ nr. 4 võtsin sõna artiklis „Sotsiaalkindlustuse maksude vähendamisest“, milles tõin esile väiteid, mis lugejaile pidid andma pildi kahe asutise, s. o. Eesti Töölise Kinnituse Ühisuse ja Haigekassa tegevusest ning ülesannetest. Sellejuures seadsin mõlemate asutiste mõttelised elemendid kõrvuti, ning lisaks neile veel kolmanda elemendi — tööspektsiooni, millest selgus, et nii haigekassad kui ka E. Tööl. Kinnit. Üh. taotlevad peaaegu ühiseid sihte ja täidavad ühiseid ülesandeid. Tulen selle kirjutise juurde käesolevaga veel kord tagasi, kuna minul on juhus „Töö ja Tervise“ lugejaile näidata, kui otstarbetu ja tööõnnetuse läbi kannatanuile isegi halvav on kahe eelpool nimetatud asutise arstimiskohustised. Võib ju olla, et Eesti Töölise Kinnituse Ühisus lahendab selle kirjutise järgnevas osas esile toodud asjaolud täiesti soodsalt tööõnnetule, kes praegusel momendil oma terve tagasisaamiseks vajab eriravi enam, kui vahest ühtegi ravi on vajanud kunagi enne. Kuid selle küsimuse lahendamisel jääb ikkagi püsima sarnane seisukord, et ei ole otstarbekohane kahe asutise arstiabi andmine ühele ja samale tööõnnetule, liiati, kui temaga vastavad seadused arstiabi temale kohustatud andjail lubavad toimida sarnaselt, kuidas see neile vahest majandusliselt kõigeparemana tundub.

Nimelt on 12. sept. s. a. Pärnu ühishaigekassa liikme, „Filaretovi Saeveski“ töölise Jüri S.-ga juhtunud tööõnnetus, kus kannataja saanud raske põrutuse, mille järeldusel teda ahvardab täieline mõistuse kaotus. Tema haigus võtab minule praegu teada olevail

andmeil igapäevaga ikka enam ja enam raskema kuju, ning missuguse haiguse arstimise on tunnistanud Pärnu kohalikud arstid häid vajalikeks Tartu Närvikliinikus prof. Puusepa järelevalve all, kuna ainult sarnasel teel loodetakse arstide arvamise järele inimese mõistust umbes kahe kuulise ravi kestes päästa. Pärnu ühishaigekassa aga J. S.-ile ravi Tartus eelpool nimetatud kliinikus ei võimalda, kuna seal arvatavasti arstimine läheb koha- pealsest ravist kallimaks, ega ole ka haigekassa seda ravi seaduse järele kohustatud andma, küll aga igasugust ravi igasugusel viisil ja kujul Pärnu maakonna piires seaduses ettenähtud ajajooksul, nagu seda on seletatud ka tööõnnetu J. S.-i abikaasale haigekassa poolt. Kuna aga eelpool esiletoodud arstide seletustega arvestades, see Pärnu ühishaigekassa poolt võimaldatud ravi käesoleval korral haiget ei rahulda, siis Tööst. Töösead. § 304 ja Kinnituse Nõukogu seletuse põhjal 20. veebr. 1926. a. on õnnel küll õigus eriravi ettevõtta omal kulul, ning selle läbi tekkinud kulused tagasi nõuda vastavalt kinnituseühisusele. Käesoleval korral oleks siis Eesti Tööl. Kinnit. Üh. kohustatud tasuma J. S.-ile tema ravimise kulud Tartu Närvikliinikus, kui ta sinna ravimisele läheks võimaluse korral. Kuid tekibki küsimus, kas J. S.-il on seda võimalust, sest kas temal on raha Tartu sõiduks ja sealsele kliinikule ravimiskulude tasumiseks. Kui temal raha puudub, siis kinnituseühisus ülalähendatud seaduse põhjal ei ole kohustatud arstiabi arveid ettemaksma ega omal nimel haiget kliiniku paigutamale, vaid vigasaanu võib tööõnnetuse läbi tekkinud haiguse ravimise kulude tasu-

mist nõuda kinnitusühisuselt tagantjärele — vastavate raviarvete esitamisel. Sellest kujuneb sarnane seisukord, et oleks töölisel omal raha, ta laseks siis enmast loomulikult arstida vajalikkuse piires arstide poolt ettekirjutatud raviastutis ning saaks arvete esitamisel tehtud kulud tagasi, kuid olles ilma rahata, mis praegusaja palkade ja olude juures täiesti loomulik, siis tuleb temal kas surra või käesoleval korral eluksajaks nõrgamõistliseks või täiesti hullumeelseks jääda, olgugi, nagu käitise juhataja kirjalikust teatest selgub, on kinnitusühisus korralikult kõik kinnituse preemiad ettenähtud tähtaegadel kättesaanud, kuid ei ole kohustatud võimaldama aga sama täpset ja õigeajalist ravi vigasaanule. Käesoleval juhul tuleks minu arusaamisel kinnitusühisusel, samuti kui igasugustel teistelgi sarnastel juhtudelgi, vigasaanule ravimist arstide poolt ettekirjutatud haigemajas võimaldada, kuna muidu, nagu „Filaretovi Saevski“ valdaja täiesti õieti ette toob: väljaminees mitte üksi puhtinimlikust tundest, vaid ka majanduslikust küljest, siis tuleb kinnitusühisusel kindlasti vähem kulusid kanda juhul, kui ta vigasaanu elu või tervise päästab, kui siis, kui ta seda vigasaanut eluag toetama-, või tema surma korral sellega seotud kulud kandma peab. Sarnase vastava seletusega on ta kirjalikult E. Tööl. Kinnit. Ühisuse poole pööranud, väljaminees puht inimarmastuse tundest, ning ka oma tööliste huvide kaitsmise seisukohalt. Kas kinnitusühisus nüüd aga J. S-ile võimaldab ravimist Tartu Närvikliinikus on tema oma asi, mida aga minu arvamise järele kõik käesolevast asjast informeeritud kindlasti häälmeel näeks, sest siin ei ole mitte tegemist mõne kerge möödamineva juhusega, vaid inimese eluga (ka mõistuse kaotust ei tule muuks arvata, kui inimese muutumist eluks surnukehaks) ning tema ülalpidamisel oleva perekonna tuleviku küsimusega ja äralamise võimalustega.

Kõigest eeltoodust nähtub, missugusesse seisukorda satub tööline, kellele on „õnn“ osakssaanud olla kahes asutises kinnitatud tööõnnetuste vastu. On kindel, et olles näiteks Pärnu ühishaigekassa peal J. S-i ravimise kohustused täielikult, ning veel kaugemale minnes, ka temale töõjõu kaotuse puhul pensiooni maksmine, siis ta oleks kindlasti huvitatud rohkem selle isiku täielikust paranemisest kui nüüd, mil ta seda mitte kohustatud ei ole. Samuti oleks ka kinnitusühisus huvitatud J. S.-i ravimiskäigust rohkem, kuid see oleks täielikult tema õlgadel, vaid nüüd kindlasti ta loodab haigekassa ravi peale seaduses ettenähtud 26 nädala jooksul, ning missugusel ajavahemikul temal ravimisele raha ei pruugi kulutada.

Sellest väljaminees tuleb ükskord arusaamisele jõuda, et pandagu tööõnnetute ravi-

mise kohustused täielikult ühe asutise peale, kellel olgu selleks ka vastavad sissetulekud, nagu seda praegu on kinnitusühisusel, ja ärgu valitsegu seisukord, mis laseb inimesel eelkirjeldatud olukorda sattuda. Märgin veel, et Pärnu, ega ühelgi teisel Eesti haigekassal oma sissetulekute juures loomulikult ei ole võimalik liigetele ravimisi teistes linnades võimaldada eriravide näol, vaid nad peavad tahes-tahmata sarnaste võimaldamistest äraütleva, ning missugust seisukorda on ka seaduse andja

Uus elumaja Kurski raudtee tööliste Moskvas.

ettenäinud, pandes eriravi kohustused kinnitusühisuste peale. Kas sarnane seisukord on ka E. Tööl. Kinnit. Ühisuses, kellel peaks olema palju parem majanduslik baas, kui seda on haigekassadel, on küsitav, sest omal ajal, kui ta ravis kõiki kinnitatud tööõnnetuid täielikult, ei olnud kuulda, et see temale ülejõu oleks käinud. Nüüd aga, kus kinnitusühisus tööõnnetuid enam ei ravi ning need tema kohustused haigekassade peale pandi, peaks üksikute eriravide võimaldamine Eesti Tööliste Kinnitus Ühisusel oma endiste muutumatute sissetulekute juures täielikult rohkem veel kui võimalik olema. Peaasi aga sellest kirjutisest: analüüeeritagu, kas on kahe asutise paralleelne raviabi andmine kuigi otstarbekohane, või tuleks siin käesolevat juhust aluseks võttes, tööõnnetuse kordadel arstiabi andmine kuidagi teisiti korraldada ühe asutise kaudu ja kulul.

Haigekassade tegelased! Levitage „TÖÖ JA TERVIST“, — sellega aitate kaasa sotsiaalkindlustuse arengule Eestis.

Haiguskindlustuse seaduse seletusi.

Kinnitusnõukogu üldkoosoleku otsusi.

3. detsembril 1932. a.

Tallinna ühishaigekassa järeloküsimine 30. VII 1932. a. nr. 4845 Tööst. töö sead. § 318 p. 3 tõlgitsemise asjas.

Tallinna ühine haigekassa on pööranud Kinnitusnõukogu poole järelepärimisega:

1) kumb tekst on õigem, kas eestikeelne tõlge T. T. S. III peat. § 318 p. 3., kus on öeldud, et „... peakoosolekul on õigus otsustada, et päevade hulka, mille eest abiraha maksetakse, võib arvata ka *pihi ja neid päevi, mil ettevõttes töö seisab.*...“ või venekeelne tekst „... i prasniki i dni pererõva v rabotah predprijatija“, kusjuures viimane tähendavat mitte töö seisakut, vaid töö vaheaega ja 2) missuguseid päevi tuleb mõista tööseisaku all, kas päevi, mil ettevõttes töö seisab, inventuuri tegemise või mõnel muul kindlaksmääratud ja tööliste etteteatatud päeval, või kuulub selle mõiste alla ka see aeg, kui vabrik töötab ainult 2, 3 või 4 päeva nädalas või hoopis oma ukseid suleb, kas paariks nädalaks, kuuks või pikemaks ajaks.

Asja arutanud, leiab Kinnitusnõukogu:

1. Tekkivate arusaamatuste puhul seaduse teksti käsitamisel mitte originaalis, vaid tõlkes tuleb autentseks pidada Tööstusliku töö seadustiku III, IV ja VII peatüki käsitamisel venekeelset teksti.

2. Seletuskirjas seaduse teksti juurde (v. Litvinov-Falinski lhk. lhk. 117 ja 118) on tähendatud: „... p.p. 2 ja 3 on ettenähtud tööliste jaoks tihti väga soovitatav õigus anda abirahad ka enne neljandat haiguse päeva, samuti ka pühade ja üldse päevade eest, mil töö käitises katkestatud (dni pererõva). Selle kohta tuleb tähendada, et haiguste puhul antava abiraha eesmärgiks on võimaldada töölele teatavat osa sellest töötasust, mille ta kaotas haiguse tõttu. Selle töötasu arvestamise viisi suhtes annab seadus lähemad seletused (§§ 267, 321, 322). Sealjuures neil juhtudel, kui kassa poolt on otsustatud kinnituskasvu võtta päevapalgast, mis välja arvatke *ainult* tööpäevade arvu järgi, neid abirahad antakse *ka ainult* tööpäevade eest. Kuid küllaldaste varaliste jõudude olemasolul ja kassaliikmete sellekohasel soovil ei või takistusi olla selleks, et abirahad antakse näidatud juhtudel ka pühapäevade ja päevade eest, mil käitise töö on katkestatud, *kooskõlas peakoosoleku poolt selle küsimuse kohta antud määrustega.*...“

Nii siis on seaduse järgi küsimuse lahendamise, missuguse töö katkestuse päevade eest haiguse abirahad maksetakse, antud täielikult peakoosoleku otsustada, kuigi see haigekassa peakoosoleku õigus ei või omada absoluutse piiramatuse. Et vastavate peakoosolekute otsustega ei saaks rikutud „töökätkestamise“ põhimõtte, on Kinnitusnõukogu selleks annud vastava seletuse.

Nimelt on Kinnitusnõukogu üldkoosolek 20. oktoobril 1928. a. p.p. IV all seletanud, et

„... töö katkestuse all tuleb mõista ikkagi neid juhuseid, mil ettevõtte töö ajutiselt katkeb, näit. tuleõnnetuse, masinate rikke, veeõnnetuse, katelde puhastuse, remondi jne. tõttu, ilma et töölised käitise teenistusest oleksid vallandatud. Mingil tingimusel ei saa aga Tööst. töö Sead. § 318 p. 3 käsitada neil juhtudel, mil ettevõtte tegevus seisma jääb ja töölised töölt vallandatakse...“

Mis puutub Tallinna ühise haigekassa järelepärimises näidatud juhusesse, kus käitis töötab nädalas vaid 2,3 või 4 päeva, siis tuleb selle kohta tähendada, et eeltoodud nähe ei kuulu kuidagi viisi töö katkestuse mõiste alla, vaid sellele tuleb vaadata kui normaalsele töötamisele antud käitises. Ka ei kuulu katkestuse mõiste alla käitise sulgemine teatava aja kestel, sest see pole töö katkestus, vaid seisak.

Ülaltoodud arvesse võttes Kinnitusnõukogu Tööstusliku töö seadustiku III peat. § 272 ning Kinnitusnõukogu seaduse §§ 1 ja 12 p. 2 põhjal otsustab:

anda Tallinna ühisele haigekassale tema järelepärimise peale 30. juulist 1932. a. nr. 4845 ülaltoodud seletus.

4. jaokonna tööinspektori kinnitusameti järeloküsimine 27. juunist 1932. a. nr. 570 T. T. S. § 309 p. 1 ja p. 2 ja § 312 tõlgitsemise asjas.

4. jaokonna tööinspektori ringkonna kinnitusamet 22. juunil 1932. a. on läbi vaadanud Pärnu ühishaigekassa volinikkude peakoosoleku protokollid ja leidnud selles järgmise otsuse: „Kui haigele, samuti ka sünnitajale haiguse ajal palk ettevõttes edasi maksetakse, siis haigekassa poolt abiraha ei makseta“. Samasisulise otsuse on teinud ka Viljandi ühishaigekassa volinikkude peakoosolek.

Kinnitusamet, läbi vaadates järevalve korras ettetoodud otsuseid, on otsustanud pöörata Kinnitusnõukogu poole seletuse saamiseks küsimuse kohta, kas haigekassal on õigus keelduda haiguseabiraha kui ka sünnituse abiraha maksmisest neil juhtudel, mil kassaliikmed küll töölt ära on olnud, kuid käitisel töötasu edasi saanud.

Asja arutanud, leidis Kinnitusnõukogu:

Tööstusliku töö seadustiku § 309 p.p. 1 ja 2 kõnelevad:

Haigekassad annavad kassaliikmetele abiraha:

1) haiguse korral või õnnetusjuhtumise läbi tekkinud vigastuse puhul, kui nende tagajärjeks töövõime kaotus;

2) sünnituse korral — raskejalgsedele ja sünnitajatele...“

Eeltoodud redaktsioonist võiks nagu järeldada, et haiguse ja sünnituse korral abiraha maksmiseks on haigekassal vaid üks alus: isiku töövõimetus, kusjuures muud asjaolud, nende seas ka palgaedasisaamise käitisel ei oma nagu mingisugust tähtsust. Kinnitusnõukogu arvates ei saa aga piirduda kõnesoleva paragrahvi tekstiga ja antud redaktsiooniga kitsamas mõttes. Haiguskindlustuse põhimõtteks ei ole mitte toetada abirahade näol kassaliikmeid, kes on töövõimetus, vaid toetuse

andmise põhjuseks on asjaolu, et kassaliige töövõimetuse tõttu on kaotanud sissetuleku. Analoogiline seletus käib ka sünitajate ja raskejalgsete kohta. Seaduseandja on nähtavasti ka sellega arvestanud ja silmas pidanud, et käitise valdajal on võimalus vallandada haigestunud kassaliiget (v. T. T. S. 2 jaotus 1 peat. § 62 p.p. 2 ja 5). Veel enam leiab eeltoodud seisukoht kinnitust seletuskirjas seaduse eelnõu juurde (v. Litvinev-Falinski lhk. 110), mis lausub: „... Haigused ja vigastused, mis ei tekita töövõimetust, sellega ka tööpalga kaotust, ei anna abiraha saamiseks õigust...“ Siinjuures tuleb silmas pidades, et palga edaäsaamise tunnuseks on asjaolu, kui käitise poolt kassaliikme töötasu on näidatud T. T. S. § 280 ettenähtud teadaande lehes, või käitise valdaja või juhataja poolt mõnel muul viisil tõestatud. On aga kassaliikmele tema haiguse ajal käitise valdaja või juhataja poolt antud toetust või kingitust, siis ei võta niisugune toetusasaamine õigust haigekassa poolt antava haiguse abiraha peale.

Ülaltoodut arvesse võttes, Kinnitusnõukogu Tööstusliku töö seadustiku III peatüki § 272 ja Kinnitusnõukogu seaduse §§ 1 ja 12 p. 2 põhjal otsustab:

anda 4. jaoskonna tööinspektori ringkonna kinnitusalale tema järelepärimise peale 22. juunist 1932. a. eeltoodud seletus.

Elmire Toomi kaebus ühistegeliste ja omavalitsuse asutiste ettevõtete töölise kinnitusalale vastu arstimise kulude mittetasumise pärast.

3. jaoskonna tööinspektori ringkonna kinnitusalale on esitanud Kinnitusnõukogule kodanik Elmire Toom'i kaebuse ühistegeliste ja omavalitsuse asutiste ettevõtete töölise kinnitusalale vastu temale arstimise kulude mittetasumise pärast, ja palub tähendatud ühise tegevuse kohta seisukohta võtta. Nimelt on Elmire Toom töötanud P. K. Estonia Kadriina koorejaamas tööliseks, missugune koorejaam allub haiguste vastu kindlustamiseks Rakvere ühishaigekassale, tööõnnetuste vastu kinnitamiseks aga ülalnimetatud Kinnitusalale, — ja seal tööõnnetuse läbi viga saanud.

Nagu asjatoimetusest nähtub, on Elmire Toom end ravinud omal kulul, kuid hiljem esinenud kõnesoleva ühise vastu nõudmisega, et temale tasutaks tehtud ravimiskulud.

Kinnitusalale kirjast 5. II. 1932. a. III jaoskonna tööinspektori nähtub, et ühisus keeldub ravimiskulude tasumisest, kuna tema arvates vastav kohustus lasub Rakvere ühishaigekassal ning tööinspektori polevat mingit õigust olnud juhtida kaebajat nõudmisega kinnitusalale poole:

Asja arutanud, leidis Kinnitusnõukogu:

Kinnitusnõukogu on 20. veebruaril 1926. a. päev. V punkti all selgitanud vigasana õigusi ravimiskulude nõudmise alal. Vastavas otsuses on tähendatud, et vigasana võib arstimise kulusid nõuda oma äranägemise järgi kas haigekassalt või kinnitusalalt. Ei ole sellepärast õigustatud kinnitusalale arvamuse, nagu lasuks tööõnnetuste ravimiskulude tasumise kohustus ainult haigekassal. Ent käesoleval juhul ei lasu haigekassal üldse sarnast ravimise kohustust, sest eelkirjeldatud Kinnitusnõukogu otsus omab jõu neil juhtudel, kui haigekassa on T. T. S. III peat. § 304 põhjal ravimise enda korraldada võtnud. III jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusalale protokollist 11. maist 1932. a. nähtub, et Rakvere ühishaigekassa ei ole P. K. Estonia Kadriina koorejaama töölise — Rakvere ühise haigekassa liikmete — ravimiskohustust enda peale võtnud. Viimast asjaolu arvele võttes peab tunnistama, et P. K. Estonia Kadriina koorejaama töölise ravimiskulud T. T. S. III peatüki §§ 264, 300, 301 ja 302 alusel on käitise valdaja kanda. Loobub aga viimane ravimiskulude tasumisest, on vigasana õigust nende kulude tasumiseks nõuda T. T. S. IV peat. § 395 alusel vastavalt kinnitusalale suhtes.

Kinnitusnõukogu ei saa aga sundida käitise valdajat või Kinnitusalalt ravimise kulusid tasuma, vaid kaebajat — kui eelmainitud loobuvad vabatahtlikult maksmisest — on võimalus esitada nõudmist üldkohtu kaudu.

Ülaltoodud arvesse võttes, Kinnitusnõukogu T. T. S. III peat. § 272 ja Kinnitusnõukogu seaduse §§ 1 ja 2 p. 2 ja 3 alusel otsustab: III jaoskonna tööinspektori ringkonna Kinnitusalale otsuse puhul 11. maist 1932. a. Elmire Toom'i ravimise kulude mittetasumise asjus anda nimetatud kinnitusalale juhtnõu eeltoodud seletus.

Osa samal koosolekul tehtud otsusi avaldame järgmises numbris.

Kinnitusnõukogu I osakonna otsusi.

3. oktoobril 1932. a.

Arstiabi kulude ja arstiabi tasumise asjus.

Arutades Leonti Levanjuki kaebust III jsk. tööinspektori ringkonna Kinnitusalale otsusele 11. maist 1932. a., millega rahuldamata jäeti tema palve kohustada Rakvere ühishaigekassat tasuma temale arstiabi kulud ja arstiabi, leidis:

Kaebaja Levanjuk on dr. Mülleri tunnistusega töölt vabastatud 8. juunist 1931. a. Nagu selgub asjatoimetusest on tema oma kohuseid edasi täitnud kuni tööde lõpetamiseni, s. o. 25. juunini 1931. a.

Järjekult ei olnud tema haigus tegelikult sarnane, mille tagajärjeks oleks olnud töövõime kaotus tema kutsealal. Tööde lõppemisel on tema tööstusest täiesti õieti tervena välja registreeritud, kuna ta tegi tööd kuni tööde lõpetamise päevani (Küti lauavabriku juhataja kiri kaustas lhk. 16). T. T. S. § 279 järgi on töölt tervena lahkunud tööline haigekassa liige ühe kuu jooksul. Selle kuu eest on temale haigekassa ravimiskulud tasunud. Abiraha haigekassa tasuma ei olnud kohustatud, sest Levanjuk ei ole haigekassale esitanud mingit arstitunnistust uue haigestumise kohta.

Endine haigus, nagu eelpool juba näidatud, tööjõudu aga tema kutse alal ei piiranud.

Ülaltoodu põhjal Kinnitusnõukogu I osakond, käsitades Kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda, *otsustas*:

Leonti Levanjuk'i kaebus jätta tagajärjeta. Edasikaebus 1 kuu jooksul Riigikohtu administratiiv-osakonnale.

Haigusabiraha nõudmise asjus.

Arutades Osvald Järg'i kaebust V jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti otsusele 20. maist 1932. a., millega tagajärjeta jäeti Järg'i palve kohustada Tariu üldhaigekassat temale tasuma haiguseabiraha ja ravimiskulud, *leidis*:

O. Järg'i on esitanud 5 jsk. tööinspektorile kaks kaebust, mis viimane edasi annud kinnitusametile. Kinnitusamet on arutamisele võtnud mõlemad kaebused koos ja teinud ühe otsuse. Otsuses on motiivid olemas, mispärast O. Järgi kaebus jäi tagajärjeta haigusabiraha nõudmise puhul aja eest 15. novembrist 1931 kuni 15. detsembrini 1931. Kuna O. Järg ei ole täitnud haigekassa määruseid, siis oli haigekassal täielik õigus jätta Järg'i ilma abirahata T. T. S. § 319 põhjal. Sellepärast oli ka kinnitusamet täiesti õieti kohustatud Järg'i kaebuse tagajärjeta jätma. Kinnitusameti otsusest ei selgu aga mikspärast tema jättis tagajärjeta kaebuse haigekassale, et viimane keeldub maksmast arstiabi arveid, mis esitatud 1932. a. jooksul. Ei ole kaustas olemas ka haigekassa peakoosoleku vastavat otsust ega mingit dokumenti, millest selguks, et haigekassa peakoosolek vastava otsuse on teinud ja mis motiividel ta selle otsuse on teinud.

Ülaltoodu põhjal Kinnitusnõukogu I osakond käsitades Kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda *otsustas*:

O. Järg'i kaebus tagajärjeta jätta selles osas, mis puutub haiguse abirahasse aja eest 15. novembrist kuni 15. detsembrini 1931. a. Kinnitusameti otsus tühistada osas, mis käib ravimiskulude kohta Os. ja Al. Järg'ile 1932. aasta veebruari ja märtsi kuul. Selles asjas tuleb Kinnitusametil teha uus otsus, milleks tuleb nõutada haigekassalt täielikumad andmed.

Edasikaebus 1 kuu jooksul Riigikohtu administratiiv-osakonnale.

Haiguseraha ja ravimiskulude tasumise asjus.

Arutades Aleksei Hlebnovi kaebust V jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti otsusele 20. maist 1932. a. temale haiguseraha ja ravimiskulude mittetasumise pärast Tartu üldhaigekassa poolt, *leidis*:

Kaustas leiduvast materjalist on näha, et kaebaja on olnud haige ja ennast ravinud 4. augustist 1931. a. kuni 17. detsembrini 1931. a. Haigekassa on ravimise kui ka haiguserahade maksmise lõpetanud 17. oktoobril 1931. a. põhjendades oma teguviisi Dr. Krolli tunnistusega 17. oktoobrist 1931. a. Selle tunnistuse põhjal olevat haigekassa arvates Hlebnov terveks tunnistatud. Tegelikult aga see ei ole nii. Dr. Krolli tunnistusest selgub, et A. Hlebnov vajab ambulatoorset ravi. Töövõimeliseks saamise kohta puuduvad tunnistuses andmed. Kuna ka enne selle tunnistuse väljaandmist Hlebnov ennast ravis ambulatoorselt ja et arstide Grosdovi ja Kelderi tunnistuste järgi

võib otsustada, et ta sama haigusega haige oli veel vähemalt 17. detsembrini 1931. a., siis võib arvata, et ta seisukord oli peale 17. oktoobrit sarnane kui enne 17. oktoobrit, s. t. ta oli töövõimetu. Eriti paistab see silma dr. Grosdovi kirjast Tartu üldhaigekassale nr. 687 — 20. novembrist 1931. a.

Aluseta on haigekassa väide, et haige peale 17. oktoobrit ei ole ennast kliiniliselt ravinud, nagu seda dr. Kelder ette kirjutas, ja sellega on rikkunud arsti korraldust. Tartu ülikooli hospitaal sisehaiguste kliiniku teadaandest 21. sept. 1931. a. selgub, et haige vajab veel kliinilist ravi, kuid seda ei ole haigekassa poolt Hlebnovile võimaldatud. Arusaadav on siis, miks ka Hlebnov dr. Kelderi ettekirjutuse kohaselt haiglasse ei läinud, vaid ennast ambulatoorselt ravis.

Kuigi kaebaja palub, et temale haiguseraha tasutaks kuni 4. veebruarini 1932, ei saa seda palvet rahuldada, kuna puuduvad iga-sugused andmed arstiabi tarvitamise ja haiguse kohta peale 17.7 detsembrist 1931. a.

Ülaltoodu põhjal, käsitades Kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda, Kinnitusnõukogu I osakond *otsustas*:

V jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti otsus 20. maist 1932. a. Aleksei Hlebnovi asjus tühistada ja Tartu üldhaigekassale ette kirjutada rahuldada Hlebnovi haiguse abirahaga kuni 17. detsembrini 1931. a.

Edasikaebus 1 kuu jooksul Riigikohtu administratiiv-osakonnale.

Perekonnaliikete abiõiguslikkuse asjus.

Arutades Jaan Üts'i kaebust 5. jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti otsusele 20. maist 1932. a. tema perekonnaliikmete abiõiguslikkuse kohta, *leidis*:

Maksva haigusekindlustuse seaduse põhjal ei ole haigekassa oma liikmete perekondadele kohustatud arstiabi andma. Seaduse § 299 annab haigekassadele selleks loa. Sellepärast on Tartu üldhaigekassa peakoosoleku otsus seadusepärane, kui ta nende kassaliikmete perekonnaliikmetele arstiabi ei anna, kes haigekassa alla kuulavas ametis on ainult osalise tööjõuga. Käesoleval juhul tuleb ainult selgitada, kas kaebaja on Elva piimatalituses teenistuses täie tööjõuga või ainult osalise tööjõuga.

Kaustas leiduvate andmete järgi võib kindlasti oletada, et Üts täie tööjõuga piimatalituse teenistuses ei seisa, sest 1) Eestis nii madalaid palku praegu ei maksta ja ei ole ka kunagi viimastel aastatel makstud; 2) Üts'il on toita peale enese veel 5-liikmeline perekond. Olemasolevate andmete järgi maksab tema majaperemehele 7 krooni kuus üüri. On absoluutselt võimata et tema ülejäänud 3 krooniga elata ära enese ja oma perekonna. Järjekult peavad temal olema mujalt sissetulekud.

Ülaltoodud arvesse võttes ei saa kuidagi oletada, et Kinnitusameti otsus oleks ebaseaduslik, mispärast käsitades Kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda, Kinnitusnõukogu I osakond *otsustas*:

Jaan Üts'i kaebus jätta tagajärjeta. Edasikaebus 1 kuu jooksul Riigikohtu administratiiv-osakonnale.

Evald Keskspaik 10 a. haigekassa teenistuses.

12. veebruaril 1933. a. möödub kümme aastat E. Keskspaik'i Narva Ühishaigekassa teenistusse astumise päevast. See on aeg, mis väärib tähelepanu, arvesse võttes seda alalist rahutut õhkkonda, mis on valitsenud korduvalt Narva Ühises Haigekassas ja millest „T. ja T.“ juttu on olnud. Selle aja jooksul on vaheldunud Narva haigekassas mitmed ja mitmed ametnikud...

E. Keskspaik on tuntud E. H. Liidu tegelaseks. Alaline kongresside protokollkirjutaja, liidu nõukogu ja juhatuselise liige ja praegugi tegev liidu revisjoni komisjonis. Peale selle on ta 3. jsk. tööinspektori ringkonna Kinnituseameti liikmeks — tööliste esindajaks.

Seltsi- ja ametivennana on E. Keskspaik kõigiti vastutulelik ja sobiv. Ruttu saab temaga koduseks, kuna ta on külalisvastuvõtlik.

Evald Andrese p. Keskspaik on sündinud 12. nov. 1897. a., Rakveres. Lõpetades Narva linnakooli on ta iseõppimise teel enmast edasi arendanud. 1916. a. mobiliseeriti teda Vene sõjaväkke ja sattus Tomski linna — Siberisse. 1922. a. jõuab ta Eestisse tagasi ja 12. veebr. 1922. a. leiab ta koha Narva Ühises Haigekassas, kus ta on püsinud tänaseni, töustes kantselei ametnikust juhtiva kohani: asjaajajaks-raamatupidajaks.

Meil on põhjust loota, et möödub kümme aastat on alles esimene etapp E. Keskspaik'i haiguskindlustuse tegevuses ja et neid etappe järgneb veel mitu.

Selleks soovime lugupeetud jubilaarile püsivust ja jõudu!
V. L.

E. Haigekassade Liidu teateid.

Protokoll.

Eestimaa Haigekassade Liidu revisjonikomisjoni koosolek laupäeval, 21. jaan. 1933. a. liidu ruumes, Tallinnas, Lai tän. 38.

Koos: Aug. Loorits, Ev. Keskspaik ja P. Paal.

I.

Revideeriti liidu asjaajamist ja arvepidamist liidu sekretäri Peelmanni juuresolekul, arvates 9. juulist 1932. a. kuni 21. jaanuarini 1933. a.

Kassat üleluges leidsime laekast Kr. 132,87, missugune summa osutus kassaraamatuid saldogale tänase päeva peale õigeks. Viimaseks sissetuleku kvitüügi numbriks oli 11 (incl.) ja väljamineku viimaseks dokumendi järjekorra numbriks 19. Dokumente revideerides leidsime need õigetena ja kassaraamatuid õieti sissekantuna. Kassaraamatu Debet ja Kredit kokkuvõttes leidsime need õigetena, samuti ka ülekanded kassaraamatuid pearaamatuidesse.

II.

Tallinna Linnapangas jooksva arvel näitas pearaamatuid täna sel päeval hoiussummasid Kr. 1935,93. Tallinna Linnapanga jooksva arve hoiuraamatuid nr. 3536 revideerides leidsime

me selles hoiussumma Kr. 150,— vähemana. Liidu sekretäri seletuse järele olla pank selle millegipärast raamatuid mahakandmata jätanud. Üldse jätab Tallinna Linnapanga hoiuraamatuid palju soovida, kuna hilisemad sissekanded on tehtud pliiatsiga, kusjuures puuduvad igasugused tõendavad allkirjad panga poolt, ja millised tuleksid tingimata nõutada.

III.

Kuulda saades, et 1. jaanuarist (1933. a.) arvates on liidust lahkunud Valga Üldhaigekassa, peab revisjonikomisjon soovitavaks, et juhatus korraldaks liidust eemalolijate haigekassade vahel ankeidi, mispärast on nemad liidust eemale jäänud ja et neid andmeid saades esineks järgmise kongressi ees, kus siis saaks vahet paremini seisukohta võtta eemalolijaid liidu tegevusega uuesti kaasa tõmbamiseks.

A. Loorits, P. Paal, E. Keskspaik.

Allkirjad:

E. HAIGEKASSADE LIIDU PÕHIKIRJA

muutatused on kinnitatud kinnituse nõukogu üldkoosoleku poolt 3. detsembril 1932.

Töökaitse.

Saksamaa murrab kollektiivide töö õigusi.

Oma dekreediga 4. septembrist tungib Saksamaa parunite ja suurtöösturite valitsus kollektiivide tööõiguse valda. Schleicheri uus valitsus, mis enamikus siiski end. Papani valitsuse liigetest koosnes, ei toonud siin parandamist. Nimetatud dekreet nägi ette tööliste arvu suurendamist ettevõtetes, kuid ühtlasi aga ka palgakärpimisi. Kui ettevõtte võib anda suuremale arvule töölistele tööd, kui see arv oli augusti keskel või juunis-augustis keskmiselt, siis on ettevõtjal õigus vähendada kollektiivi tööseadusega kindlaks määratud tööpalka 10—50% 31—40-tunnilise tööaja juures nädalas, kui tööliste arv on tõusnud 5—25% võrra, mis vastab nädalapalga vähendamisele 2—10%. Raskustes olevatel ettevõtetel on vahekohtu otsuse põhjal õigus allasuruda palku veel 10% võrra. Dekreet on jõus septembrist 15. kuni märtsi lõpuni 1933. a. Sama dekreet näeb ette preemiate maksu ettevõtjatele ja maksude vähendamist. Iga töölise eest, kellele ta muretseb tööd peale 15. aug. k. a. olnud arvu, saab ettevõtja valitsuselt 100 saksa marka veerand aasta eest, või 400 saksa marka aastas. Kui mõnes ettevõttes tõuseb tööliste arv 25% võrra, see tähendab ettevõtjale kokkuhoidu töötasu pealt 12,5% ja preemiat 5—6%.

Selle dekreeidi vastu on protesteeritud, kuid tagajärjetult. Professor H. Sinsheimer kirjutas ajakirjas „Soz. Praxis“, et see korraldus käib riigi põhiseaduse vastu ning ta pole seaduslikult õigustatud, sest põhiseaduses on kollektiivi tööõigused kindlustatud. Dekreet oleks järgmisi omavoli tarvitamine ja teda võib kvalifitseerida kui sotsiaalõiguste peale

vilistamist. Tööliste organisatsioonid on tõstnud ägedat võitlust niisuguse mitteseadusliku palgavähendamise katse vastu.

Surmalõikus.

Surmajuhused *Narva Üldise Haigekassa* liikmete hulgas 1. juulist kuni 31. detsembrini 1932. a.

Olga Ives, 34 a. vana, trükitööline o.-ü. „Põhja-Eesti“ trükikojas, suri 4. augustil vabasarma poomise läbi.

Aleksander Romanov, 52 a. vana, a.-s. „Narova“ lauavabriku vaht, suri 29. augustil mao-vähki.

Helene Kikerist, 26 a. vana, A. Grigorjevi trükikojas trükikööline, suri 12. oktoobril kopsu- ja kurgutiisikusse.

Pauline Fadejev, 36 a. vana, a.-s. „Villa“ vabriku tööline, suri 8. detsembril neeruhai-guse tagajärjel.

Voldemar Volkov, 28 a. vana, tööline J. Lemmingu saapatööstuses, suri 5. detsembril vabasarma mahalaskmise läbi.

Robert Konga, 66 a. vana, A. P. Kotšnevi a.-l. kapten, suri 21. detsembril peaaJurabanduse tagajärjel.

Kirjandus.

„Töökaitse Eestis“ 1931. a. Tööinspektorite 1931. a. aruannete kokkuvõtte. Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi väljaanne. Lhk. 64.

II Eesti Arstide Kongress 24. ja 25. septembril 1932. a. Protokollid. Eesti Arstide-seltside Liidu väljaanne. Lhk. 192.

„Eesti Arst“ nr. 12 —1932. a. Eesti Arsti-deseltside Liidu ajakiri. Ilmub kord kuus Tartus.

Ilmus trükist!

Ilmus trükist!

O. Vahra, III jsk. töökaitse abiinspektor

„Tööliste haiguse vastu kindlustamise seadus“

(Tööstusliku töö seaduse III peatükk)

ühes seletustega ja temas viidatud seadustega. Raamat sisaldab peale seaduse ka kinnituspõhise ja riigikohtu seletusi ning on tarvilikuks käsiraamatuks igale töösturile ja töölisele, eriti aga haigekassa tegelastele ja osalistele.

Hind 1 kroon, haigekassadele 75 senti.

Eestimaa Haigekassade Liit.

Tellimiste aadress: Tallinn, Lai tän. 38, k. 4. Telefon 448-35.

SISU: 1) Sotsiaalkindlustus majandusliku kriisi ajal — J. Sonin. 2) Mõnda desinfectsioonist — Dr. H. J. 3) Limaga kaetud keel — Prof. Dr. J. Boas. 4) Suurtööstuse areng ja tööliisküsimus XVIII aastajal — P. Paal. 5) Arstiabi korralduse puudusi tööõnnetustel — Paul Paal. 6) Haiguskindlustuse seaduse seletusi; Kinnituspõhise ja riigikohtu seletusi. 7) Kinnituspõhise ja riigikohtu seletusi. 8) Evald Keskpai 10 a. haigekassa teenistuses. 9) E. Haigekassade Liidu teateid. 10) Töökaitse. 11) Surmalõikus. 12) Kirjandus.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: B. Peelman.

Väljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.